

JURISTEN

NR 1 / 2024

WWW.JURISTEN.NO

Rettsstedet «Villa Justitia» i Vågå

Kunstig intelligens // Satsing på omvendt voldsalarm // Sikkerhet på jobb

DU TRENGER IKKE Å GÅ
**UNDERCOVER
SJEFF**

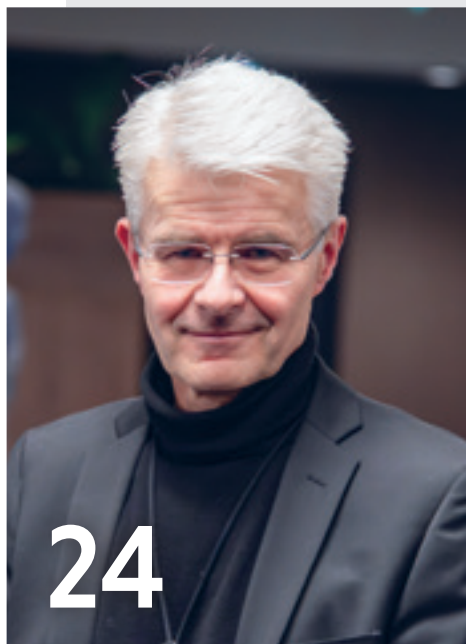
**... for å se at ting
blir gjort ordentlig.**

Med Tripletex får du blant annet timeføring,
fakturering, lønn og utlegg på samme sted,
så du kan stole på at ting går som det skal.

tripletex

Et veldig fleksibelt regnskapsprogram.

Innhold 1|24

6 Villa Justitia

Vi har besøkt rettsstedet som drives i en gammel enebolig i Vågå.

12 Utsatte politiadvokater

Politiadvokater forteller om trusler og sjikane i ny undersøkelse.

18 Møter mennesker i krise

Både Nav-jurister og advokater kan møte mennesker i vanskelige livssituasjoner.

24 Juridisk direktør

Trond Eirik Schea ser tilbake på to år som juridisk direktør i Nav.

30 Legal Coach

Emilie Mellbye Rytter-Ingebrigtsen og Mari Håvardsholm Dramdal jobber som legal coacher i juridisk avdeling i Nav.

34 Bruker KI i arbeidsrett

Advokat Eivind Arntsen står bak Juridisk ABC.

40 KI i helsevesenet

Mathias Hauglid har forsket på mulige konsekvenser av ny teknologi.

44 Ny generasjon jurister

Jusstudentene på BI tror KI vil endre bransjen men frykter ikke fremtiden.

48 Omvendt voldsalarm

I april skal ordningen utvides men er politijurister og domstoler klare?

58 Jurister i finans, bank og forsikring

Ingrid Olsen Teigland leder den nye foreningen Finansjuristene.

JUS ABONNEMENT

Enkelt, fleksibelt og lønnsomt

Over 600 timer
med etterutdanning

Min JUS gir oversikt
over dine timer og kurs

Rabattert pris på
fysiske, årlige kurs

Tidseffektivt i
en travel hverdag

Kostnadseffektivt med
digital etterutdanning

Relevante kurs – alltid
tilgjengelig

Ønsker du fordelene av en bedriftsavtale?

Vår kundekontakt Benedicte Granum svarer gjerne på dine henvendelser! Hun treffes på juspost@jus.no eller 412 23 985.

Juristenes
Utdanningssenter

Få tilgang på jus.no

Det nye arbeidslivet

I denne utgaven av Juristen kan du lese om et forskningsprosjekt som ser på rettslig rammeverk for «det nye arbeidslivet». Forskerne mener arbeidslivet er i endring og at jussen kan fungere som et virkemiddel for å oppnå et inkluderende arbeidsliv og en velfungerende velferdsstat. En av trendene som vil prege arbeidslivet er eldrebølgen og hva det vil si for eksempelvis permisjons- og omsorgsrettigheter. Vi får en situasjon hvor folk som er i arbeid i større grad enn tidligere må sørge for familiemedlemmer som blir eldre, sier forskerne. I dag har vi ti dager i året som kan brukes i tilfeller hvor nære familiemedlemmer blir syke – men det blir kanskje ikke nok. Vi har antakelig ikke nok folk i fremtiden til å ta vare på alle de eldre, og forsørgelsesbyrden vil falle sterkere på familien – før eller senere er vi nødt til å finne noen løsninger, mener forskerne.

En annen megatrend er digitalisering, fjernarbeid og hjemmekontor. Et av spørsmålene i den forbindelse handler hvilke muligheter som vil finnes for å «logge av». Forskerne peker på at dette diskuteres i både Europa, USA og Canada. Med hjemmekontor og smarttelefon kan man være pålogget hele døgnet, og utviklingen av arbeidsmønster under koronapandemien har vist at det kan være behov for bestemmelser som tydeliggjør skillet mellom arbeid og fritid, sier de.

At digitalisering og utvikling av kunstig intelligens vil påvirke arbeidslivet er det ikke tvil om. I denne utgaven kan du lese om utvikling av nye juridiske tjenester basert på KI og spådommer om juristenes arbeidshverdag i en digital fremtid. I februar diskuterte et panel juss og kunstig intelligens da Juristenes Utdanningscenter (JUS) arrangerte kurs. Dan Sørensen, advokat i Selmer, og Mona Naomi Lintvedt, stipendiat ved juridisk fakultet på UiO, var klare på at dette er et tema jurister må interessere seg for. Kunstig intelligens kommer ikke til å ta jobben fra jurister, men mange oppgaver vil endres eller forsvinne.

Digital fremtid og andre såkalte megatrender forskerne ser på blir nok ikke rent direkte temaer ved lønnsoppgjøret, selv om årets oppgjør er et hovedoppgjør. I hovedoppgjøret forhandles det ikke bare om økonomi, men også andre arbeidsvilkår i hovedtariffavtalen / overenskomsten. Det varsles at økonomi blir hovedtema i år. Lise Lyngsnes Randeberg, leder for Akademikerne, sier foran oppgjøret at frontfagsmodellen må praktiseres slik at privat og offentlig sektor kan konkurrere om arbeidskraften. – Vi har en virkelighet hvor offentlig sektor ofte taper kampen om de høyere utdannede. De sliter med å få tak i og holde på, blant annet leger, jurister, økonomer og IT-folk, sier hun. Kampen om den beste kompetansen blir nok ikke mindre i årene som kommer.

Ole-Martin Gangnes
redaktør

Redaktør
Ole-Martin Gangnes
omg@juristen.no

Annonseansvarlig
Randi Huth Rogne – Storybold
randi@storybold.no
Tlf.: +47 995 20 500

Journalist
Tore Letvik
tl@juristen.no

Design / layout
Inge Martinsen – Aksell AS
inge.martinsen@aksell.no

Journalist
Tuva Bønke Grønning
tbg@juristen.no

Tips redaksjonen
redaksjonen@juristen.no
mob. 48 24 83 52
www.juristen.no

Følg oss!

Ved adresseendring

Logg inn med ditt medlemsnummer på juristforbundet.no for å endre.

Andre – send ny adresse til
medlem@juristforbundet.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere eller forkorte innlegg.

Juristen arbeider etter redaktørplakaten og er en del av

Forsidebilde

Tore Letvik

Grafisk produksjon
Ålgård Offset As

Utgivelsesplan 2024
– se juristen.no

Redaksjonen avsluttet
5. mars 2024.

Utgiver

 JURISTFORBUNDET

TRYKT I
NORGE
NO - 4660

I kjølvannet av domstolsreformen

Rettssted i gammel

Dommere, saksbehandlere og advokater har i årevis klaget på at den gamle villaen er uegnet som rettsbygning. Men rettssted Vågå – eller «villa Justitia» som vi har valgt å kalle det – må leve videre som domstol, tross store mangler og utfordringer. Domstols-Norge har nemlig ikke råd til å bygge nytt tinghus her.

enebolig

Det er som om vi kommer inn i et litt slitent hjem. Vi får en følelse av å gjøre en «hjemme-hos-reportasje». Domstolen holder hus i det som egentlig er en litt stor, gammel enebolig. Her møter vi saksbehandler Stine Milsteinhaugen, sorenskriver Ingjerd Thune og advokat i Vågå, Anders Bjørnsen.

I «rettsbygningen» sitter vi tett og intimt når kaffen serveres og praten går. Nærmeste enebolig ligger mindre enn et steinkast unna. Lenger ute i intervjuet får vi vite at intimiteten har vært litt vel stor når det gjelder å få kjennskap til hva som foregår inne i rettsalen.

Én tingrett – fire rettssteder

Etter domstolsreformen ble antall tingretter i 2021 redusert fra 60 til 23. En politisk forutsetning for reformen var at rettsstedene skulle bli opprettholdt der de gamle tingrettene var. Vestre Innlandet tingrett var en av tingrettene som ble nyopprettet som følge av reformen og ble tingrett for rettsstedene i Fagernes, Gjøvik, Lillehammer og Vågå, med tingrettens sorenskriver – Ingjerd Thune, lokalisert på Gjøvik. Målet er å holde aktivitet på alle rettsstedene, og Thune reiser jevnlig på jobb i alle tinghusene.

Juristen reiste til ett av de mindre rettsstedene, Vågå for å undersøke «ståa», samtidig som Thune var på jobb der, i begynnelsen av februar. Rettsstedet, som før reformen het Nord-Gudbrandsdal tingrett, beman- nes til vanlig av en tingrettsdommer, en dommerfullmektig og to saksbe- handlelere. De skal ta seg av saker fra kommunene Dovre, Lesja, Lom, Nord-Fron, Sel, Skjåk, og Vågå.

Her er små forhold. Vågå kom- mune har 3.500 innbyggere, hvorav 1.500 i tettstedet og administra- sjonssenteret Vågåmo. I tillegg til å ta seg av saker som tilfaller rettssted Vågå jobber de ansatte der også med saker for de andre av tingrettens rettssteder ved behov. Både dom- mer og dommerfullmektig var i tje- neste på andre rettssteder da Juristen var på besøk.

Lite ønsket «åpenhet»

Eksemplene er mange på hvilke utfordringer det er, og har vært, å drive en domstol i et eldre, vanlig bolighus. En av dem er at rettssalen lekker lyd.

– Så lytt har det vært at fornær- mede og vitner på venterommet har hørt hva tiltalte og andre har sagt i rettssalen før det var deres tur til å

gå inn i retten for å gi sin forklaring for dommeren, sier Thune.

Problemet, som åpenbart repre- senterer en rettssikkerhetsutfordring, har vært kjent helt til topps i dom- stols-Norge i årevis og en beslutning om «lukkede dører» har vært mer eller mindre uten betydning dersom besøkere har sittet på venterommet.

For snart tre år siden – i april 2021 gikk daværende sorenskriver Elisa- beth Bjørge Løvvold ut i avisen Gudbrandsdølen Dagningen og infor- merte åpent om at folk på venterom- met hørte hva som blir sagt i rettssa- len. Hun understreket behovet for et nytt tinghus. Først da en fornærmet på venterommet reagerte kraftig etter å ha opplevd å høre alt den tiltalte sa i sin egen sak, er det nå bevilget penger fra Domstoladministrasjonen (DA) til å lydsikre rettssalen.

F.v. saksbehandler Stine Milsteinhaugen, sorenskriver Ingjerd Thune og advokat Anders Bjørnsen.

viser oss rommene i «villa Justitia» kommer vi inn på kontoret til dommerfullmektigen. Gulvet er tydelig slitt, og ved en anledning skal en av plankene i gulvet ha reist seg da en av de ansatte tråkket på den.

– Dette gulvet er selvsagt noe vi også skulle ønske ble utbedret, sier Thune, som ikke legger skjul på at hun mener rettslokalene skulle vært bedre egnet som tinghus. Selv tok hun grep for å styrke sikkerheten for dommerne som jobber der, etter at hun ble sorenskriver for Vestre Innlandet tingrett, og dermed også for rettssted Vågå.

– Tidligere måtte dommerne gå via venterommet for å komme til og fra rettssalen. Dommeren måtte da ofte be vitner og andre der flytte bena for å kunne komme forbi.

Situasjonen var så uverdig at jeg ga beskjed om at veggen på andre siden av rettslokalet måtte åpnes, slik at dommerne nå har en egen dør inn og ut av rettslokalet, sier Thune.

Et rom som de ansatte skal bruke til spiserom, har glassdører fra gulv til tak vendt ut mot parkeringsplassen, noe som også opp gjennom årene har blitt nevnt som en mulig sikkerhetsrisiko, med tanke på at en bil kan kjøre rett inn i domstolen. De ansatte har et ønske om å få hel vegg der.

Etter det Juristen erfarer skal domstolen også ha manglet et fullverdig brannvarslingsanlegg, samt utfordringer med en brannør som ikke lar seg åpne hvis det blir mye snø om vinteren. I korrespondanse ►

Ingjerd Thune fortsetter å vise Juristen rundt. Vi kommer inn i det viktigste rommet. Sponplater og gardintrapper ligger inne i selve rettssalen. Etter flere ti-år som rettsbygning er det satt av penger til å lydisolere vegg og dør mellom rettssal og venterom. Ekstra plater og støyhemmende materiale er under montering.

Planke sprang opp av gulvet

Gjennom flere år har det også vært meldt fra om rene sikkerhetsproblemer i rettssted Vågå. Når Thune

Lokalene bærer preg av å være nedslitt med behov for oppussing.

Etter flere tiår skal rettssalen endelig bli lydtett. Her er aktors plass i salen midlertidig dekket av sponplater og presenning.

mellom Vestre Innlandet tingrett og Domstoladministrasjonen, som Juristen har fått innsyn i, går det frem at tingretten har påpekt også disse sikkerhetsutfordringene overfor DA.

Kun saker med to parter

Å drive en domstol i en bygning som i utgangspunktet er bygget som en privatbolig gjør arbeidsdagen intim og nær for de som jobber der, men problematisk på flere måter i forhold til hensikten med å bruke bygget, nemlig å gjennomføre hovedforhandlinger og rettsprosesser.

Ikke sjeldent må saker flyttes fra Vågå til Lillehammer fordi rettssalen i Vågå er for liten og trang.

– Saker med én tiltalt og én advokat kan gjennomføres her. Dersom det er flere parter må sakene flyttes til Lillehammer eller Gjøvik, sier Thune.

Rettslokalet i Lillehammer ligger to timers kjøring fra rettssted Vågå. Partene må dermed – dersom de bor i Vågå – kjøre fire timer ekstra hver dag som følge av at rettssalen i Vågå er for liten.

– I saker med flere parter, som i så godt som alle barnevernssaker, må rettsforhandlingene skje i Lillehammer eller Gjøvik, sier Thune.

Nytt tinghus skulle stå klart

Skjebnen til rettsbygningen, og dermed de ansatte som jobber der, er eksempel på en virkelighet som eksisterer, og som vedvarer i kjølvannet av domstolsreformen. Dette til tross for tidligere løfter om nytt og større tinghus og bedre vilkår for alle brukere av retten.

DAs tidligere avtale om leie av rettslokalet gikk ut 31. desember 2023. Et flunkende nytt tinghus var besluttet bygget i Vågå. Anbuds-

runde var gjennomført, bygget skulle få en rettssal på over 80 kvadratmeter, med plass til flere parter og hovedforhandlinger som kunne gjennomføres i full bredde. Tinghuset skulle stå ferdig 1. januar 2024, men politikerne bevilget ikke nok penger til domstolene, og planene og løftene om nye Vågå tinghus ble vraket.

– Vi hadde et håp om en ny virkelighet for rettsstedet her i Vågå, og saken var kommet så langt at første spikerslag var i ferd med å bli gjennomført. Budsjettkutt og manglende politiske bevilgninger gjorde at Domstoladministrasjonen ikke hadde midler til å gjennomføre prosjektet, sier Ingjerd Thune til Juristen.

Advokat med klar melding

Med oss på omvisingen deltar advokat Anders Bjørnsen fra advokatkontoret i Vågå – et kontorfellesskap med tre advokater og en advokat-

Når politikerne vedtar at rettssteder skal opprettholdes burde det være åpenbart at de først må sørge for skikkelige og forsvarlige tinghus

sekretær som tilbyr juridiske tjenester til næringsliv og privatpersoner i Gudbrandsdalen.

Bjørnsen jobber med alt fra jordskiftesaker til alvorlige straffesaker, og er blant annet forsvarer i det såkalte dobbeltdrapet på Otta, hvor en 46-åring ble dømt til tvungent psykisk helsevern for å ha drept et eldre ektepar i 2022. Advokat Bjørnsen har årelang erfaring fra rettslokalene i Vågå, blant annet etter å ha vært dommerfullmektig der, og er klar i sin tale når det gjelder rettsbygningen der.

– Når politikerne vedtar at rettssteder skal opprettholdes burde det være åpenbart at de først må sørge for skikkelige og forsvarlige tinghus. Midler bør øremerkes så tinghus bygges når det er nødvendig, og ikke slik som i dette tilfellet, hvor et nytt

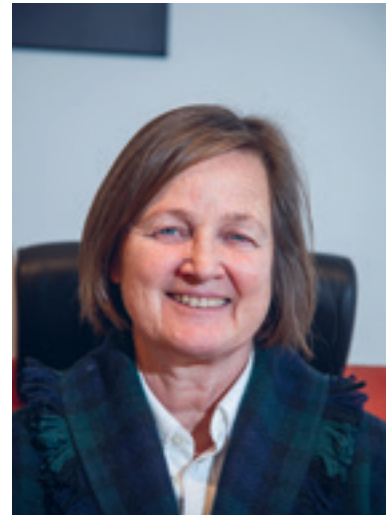
tinghus skrotes på grunn av kutt i det generelle domstolbudsjettet, sier Bjørnsen.

I likhet med Thune retter han skytset mot politikerne, og ikke Domstoladministrasjonen.

– Det er politikerne som bevilger pengene, og det burde være selv-sagt at det må sikres en egen budsjettpost for rettsbygninger. Jeg vil ikke gå så langt som å si at rettslokalene her på Vågå er ubrukelige, men det er ingen tvil om at de er svært lite egnet, sier Bjørnsen.

Han peker blant annet på at venterommet utenfor rettslokalet er så lite at det gir store utfordringer i saker med høyt konfliktnivå, som i foreldretvister, hvor de involverte opplever å måtte sitte og vente i samme rom med den andre forelderen som de er i konflikt med.

Etter at planene om bygging av det nye tinghuset i Vågå ble skrinlagt, inngikk Domstoladministrasjonen forlenget leie av huset frem til 31. desember 2026. Om det vil bli bygget nytt tinghus etter den tid, er, etter det Juristen erfarer, preget av stor usikkerhet. Domstoladministrasjonen sier til Juristen at de er opptatt av at alle domstoler skal ha tilfredsstillende lokaler på alle rettssteder.

– Vi hadde et håp om en ny virkelighet for rettsstedet her i Vågå, og saken var kommet så langt at første spikerslag var i ferd med å bli gjennomført, sier Thune.

– Derfor har vi bedt Justis- og beredskapsdepartementet og Stortinget om midler til bedre lokaler i Vågå. Vi har dessverre ikke fått midlene som trengs. Domstolenes økonomi er svært stram, vi er derfor helt avhengig av at det bevilges midler over statsbudsjettet for at vi skal kunne få på plass nye lokaler i Vågå, uttaler DA

Etter undersøkelse om trusler og sjikane:

– Nå er det viktig at arbeidsgiver følger opp med nødvendige tiltak

Politiadvokater utsettes for trusler, sjikane, hatefulle ytringer og vold i et omfang som gjør det nødvendig å iverksette tiltak. Det konkluderer Politidirektoratet med etter å ha utført en spørreundersøkelse blant påtalejuristene.

 Tore Letvik

Politidirektoratet skal utarbeide en rapport om funnene og er i ferd med å finne tiltak som på best mulig måte kan verne påtalejuristene mot trusler og vold. Arbeidet er ikke ferdig før POD har ferdigstilt en rapport med sammendrag og forslag. Dette vil fortsatt ta noe tid.

Juristen har imidlertid fått tilgang til selve undersøkelsen, og kan nå presentere funnene.

Undersøkelsen, som er den første i sitt slag her i landet, inneholder skildringer fortalt av politijurister som er på jobb i tjeneste for staten og innbyggerne: Politijurist løper for livet i retten med voldsutøver etter seg, politiadvokater opplever å bli hengt ut på nettet og anmeldt av psykisk syke personer, opplever trusler mot ektefelle og barn, påtalejurister opplever at det spres løgner om dem i blogger og eposter sendt til fremstående personer innen politikken, påtalemyndigheten og media. Dette er bare noen eksempler på en virkelighet slik mange politiadvokater beskriver den.

55 prosent svarte ja

Alle landets politiadvokater, som POD har ansvar for, er spurt om de har vært utsatt for vold eller trusler, sjikane

og hatefulle ytringer som følge av at de jobber som påtalejurister. Hele 55 prosent av politiadvokatene som deltok i undersøkelsen svarer bekreftende på spørsmålet.

På spørsmålet om hvor mange ganger man har opplevd slike episoder svarer en av tre, eller 72 politiadvokater, at det er én gang. 144 politiadvokater svarer at de har opplevd slike episoder 2-5 ganger.

Fem av politiadvokatene svarer at de har vært utsatt for vold eller trusler, sjikane og hatefulle ytringer 20 ganger eller fler. Deltakerne i undersøkelsen har svart anonymt.

Politidirektoratet hadde i 2023 et overordnet personalansvar for i alt 995 påtaleverk. Arbeidet med vold og trusler er et av de overordnede målene i PODs HMS-handlingsplan for 2022 og 2023. I 2022 ble det laget en overordnet risikovurdering som utpekte syv områder som skal prioriteres i videre arbeid.

Et av disse prioriterte områdene gjelder politijurister. Det var lite kunnskap tilgjengelig om denne ansattgruppen, men det ble antatt at disse til tider kunne bli utsatt for betydelige risikoer.

POD nedsatte en arbeidsgruppe som foruten to deltagere fra direktoratet består av representanter fra fire ulike politidistrikt, en fra politiets utlendingsenhet og en representant fra fagforeningen Politijuristene, representert ved Politijuristenes leder, Marianne Børseth Steensby.

POD, skal i samarbeid med arbeidsgruppen gå igjennom undersøkelsen og utarbeide en endelig rapport som skal brukes som grunnlag for å iverksette tiltak.

Svarprosenten på undersøkelsen er, i følge POD, på 37 prosent. Dobbelte så mange kvinner som menn svarte.

På spørsmål om politiadvokatene har vært utsatt for vold svarer åtte ja. 142, eller 30 prosent, svarer ja da de blir spurt om de har vært utsatt for trusler.

Marianne Børseth Steensby er leder for Politijuristene. (Foto: Tore Letvik)

23 svarer ja når det gjelder hatefulle ytringer. 188, eller 39 prosent, svarer ja på spørsmål om sjikane og/eller plagsom atferd.

217, eller 45 prosent av de som svarte, oppgir at de ikke har opplevd noe av verken vold, trusler, hatefulle ytringer, sjikane og/eller plagsom atferd så langt.

Sårbare i retten

Undersøkelsen viser at nær halvparten av hendelsene rammer politiadvokatene mens de befinner seg i retten, og typisk i forbindelse med et fengslingsmøte. I sin fritekstforklaring sier politiadvokatene følgende om episodene i retten:

«Kjenner flere som har opplevd hendelser, både trusler og fysisk vold. Synes særlig domstolene kunne vært mer proaktive mht sikkerhet for aktører.»

«Påtalejurister er svært utsatte i retten. Særlig på små steder.»

«Det er fortsatt sånn at vi går i retten uten hjelpemidler.»

«Det er ingen sikkerhetsvakt i mine lokale rettssteder og de ansatte i skranken sitter bak en glasskjem langt unna rettssalene.»

«Vanskelig ressursituasjon gjør det krevende å be om ekstra ressurser i retten.»

Distanse på videokonferanse

Det fremkommer også en hypotese om at bruk av såkalt VTC – videokonferanse, for eksempel i fengslingsmøter, hvor påtalejuristen ikke møter fysisk, men bare over video – skaper en større distanse mellom personen som fremstilles som fengsling, og politiadvokaten.

En politiadvokat beskriver følgende:

«Jeg har gjennom 12 år som politiadvokat alltid forsøkt å skape en grei atmosfære og relasjon til de jeg fengsler. Det har jeg lyktes med. Etter at (politidistriktet hvor politiadvokaten jobber, red.anm.) i svært mye større grad har gått over til å møte opp i fengslingsmøter via VTC, så har flere pågrepne vist fingeren, ol, til kameraet i rettsmøter. Dette er ikke direkte truende, men jeg opplever at jeg som møtende prosessfullmektig for politiet via VTC, ikke lenger klarer å skape en tilsvarende relasjon til de pågrepne som jeg gjorde da jeg møtte dem fysisk tidligere. Det blir en større distanse til klientellet. Det tror jeg gjør noe med hvordan disse opplever politiet, og politiadvokater.

Vi er ikke lenger personer som kan ta dem i hånda, uttrykke empati og ønske dem lykke til, vi er figurer på en skjerm de kan vise fingeren til. Og det gjør kanskje også noe med tilliten til politiet og påtalemyndigheten på lengre sikt.»

Politadvokat løp for livet

I undersøkelsen svarer åtte av politiadvokatene at de har vært rammet av vold, mens antall rammede av trusler er langt høyere.

Noen eksempler av opplevde hendelser som politiadvokatene beskriver i fritekst:

«Ved den ene hendelsen ble jeg løpt etter i retten av en som var blitt varetektsfengslet. Arrestforvarer ble slått ned og det var blod på gulvet. Neste dag ble jeg sendt i fengsling – i samme sal. Ubehagelig. Vedkommende fikk 10 måneder for forholdet.»

«Det dreier seg om en psykisk syk person, som har det med å bli veldig fokusert på den som gjør inngrep overfor henne. Hun skal saksøke meg og det er stadige innlegg på facebook, hvor hun henger meg ut og hvor hun gjentar at hun skal saksøke meg. Hun anmeldte meg også til Spesialenheten for politisaker, som henla saken som intet straffbart forhold bevist.»

«Jeg fikk en telefon fra en fornærmet i en sak jeg hadde henlagt. Han fremstod truende på telefon og ytret på et tidspunkt noe sånt som at «...dette kan fort skje med din kone og barn». Det var ubehagelig, men jeg opplevde at mine nærmeste ledere tok meg på alvor og jeg fikk pratet ut om det der og da. Vedkommende hadde nok ikke voldskapital og det kan ha vært en uheldig formulering, men det satt en støkk i meg som første gang jeg opplevde noe slikt.»

«I mitt tilfelle har en fyr en blogg der jeg jevnlig omtales på uriktig vis, i tillegg spres det usannheter i mail som sendes til alt fra fylkesleger, aviser, statsminister, statsadvokat osv.»

Vil hente erfaring fra Sverige

POD jobber nå for å finne tiltak som skal kunne gi politijurister et bedre vern og er i ferd med å avtale et møte med den svenske Åklagermyndigheten. Hensikten er å innhente erfaringer fra kolleger på andre siden av grensen. Svensk påtalemyndighet skal ha kommet langt i sitt sikkerhetsarbeid for å beskytte sine politijurister.

I et brev til Åklagermyndigheten beskriver POD resultatene av sin undersøkelse, og skriver blant annet:

«Politidirektoratet har nylig gjennomført en undersøkelse blant politiadvokater med spørsmål om de har blitt utsatt for vold eller trusler. Svarprosent på spørreundersøkelsen var 37%, av disse svarte 55% at de hadde blitt utsatt for vold eller trussel, samt hatefulle ytringer og sjikane. Det er relativt lite akutt vold, men det forekommer. Resultatene fra undersøkelsen viser

Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal utarbeide nye rutiner for håndtering av uønskede hendelser, sier førstestatsadvokat Esben Kyhring ved Riksadvokatembetet. (Foto: Ole Berg-Rusten / NTB)

at det er nødvendig å gjennomføre tiltak i Norge».

– Alvorlig at påtalejurister trues

Riksadvokatembetet reagerer med bekymring over funn i undersøkelse Politidirektoratet har gjennomført blant påtalejurister. Det samme gjør Politijuristene.

Førstestatsadvokat Esben Kyhring ved Riksadvokatembetet forteller at riksadvokaten er i dialog med Politidirektoratet om problemstillingen. Det er nedsatt en arbeidsgruppe der også riksadvokaten er representert, som skal revidere og utarbeide nye rutiner for håndtering av uønskede hendelser, forteller han.

Om funnene i PODs undersøkelse sier Kyhring:

– Politidirektoratets undersøkelse tilsier at trusler og sjikane mot politijurister ikke er et marginalt fenomen, noe som i så fall er alvorlig og understreker betydningen av det arbeid som er igangsatt av Politidirektoratet for å vurdere tiltak som kan forebygge slike hendelser.

Politidirektoratet hadde i 2023 et overordnet personalansvar for i alt 995 påtaleverk. Undersøkelsen

er gjennomført blant politiadvokater og påtalejurister som POD har ansvar for. I tillegg jobber et antall påtalejurister som statsadvokater, underlagt Riksadvokaten. Den høyere påtalemyndighet har ikke gjennomført tilsvarende undersøkelse om påtalejurister der har vært utsatt for vold og trusler.

– Riksadvokaten har ikke gjennomført noen undersøkelse som direkte gjelder spørsmål om ansatte i Den høyere påtalemyndighet har vært utsatt for vold, trusler, sjikane også videre. Det foreligger imidlertid rutiner for varsling om sikkerhetstruende hendelser og andre uønskede hendelser og kritikkverdige forhold, svarer Kyhring i en epost til Juristen.

Id-skjerming

Også Politijuristenes leder, Marianne Børseth Steensby, reagerer på det PODs undersøkelse viser.

– Jeg finner det svært urovekkende å registrere at det viser seg å være trussel- og voldsrisiko knyttet til det å være politiadvokat i Norge. Nå er det viktig at arbeidsgiver tar dette på alvor og følger opp med nødvendige tiltak, sier Børseth Steensby til Juristen.

Hun understreker at man som politiadvokat ikke er personlig engasjert, men utøver arbeidet på vegne av staten og de straffelover som Stortinget har fastsatt.

– Likevel – selv om politiadvokater ikke har noen egeninteresse i straffesakene, opplever mange å bli personlig anklaget for utøvelse av arbeidet de gjør. Det denne undersøkelsen avdekker aktualiserer behovet for en eventuell id-skjerming av politiansatte i fremtiden, som Justisdepartementet har et prosjekt på. Arbeidet for å forebygge, og hindre at politijurister utsettes for trusler og vold må prioriteres i tiden som kommer, sier Børseth Steensby til Juristen.

Regjeringen satte i fjor ned et utvalg som vurderer id-skjerming for politiansatte.

Opplevde å få trusler:

– Det var ubehagelig og skapte usikkerhet i lang tid

Juristen har vært i kontakt med en kvinnelig politiadvokat som vet hvordan det føles å bli utsatt for trusler både på jobb, og å få trusler rettet mot seg privat, fordi hun jobber som påtalejurist.

 Tore Letvik

Politiadvokaten ønsker å være anonym. Hun forteller at andre har blitt utsatt for verre ting enn det hun opplevde, men at aggresjon og forfølgelse fra lovbrutere hun har blitt utsatt for i, og i forbindelse med, jobb skapte sterkt ubehag og også usikkerhet lenge etter.

– Jeg aktorete i en hovedforhandling da tiltalte – en mann som av sikkerhetshensyn bar bodycuff (et håndjernbasert beltesystem for å kontrollere særlig aggressive, utagerende og rømningsfarlige personer, red.anm.) – i retten – tilsynelatende umotivert rettet et voldsomt raseri mot meg og gjorde hva han kunne for å treffe meg ved å flere ganger spytte mot meg, sier politiadvokaten.

Mannens spyttklyser nådde ikke helt frem. Etter inngripen fra politi og sikkerhetspersonell ble han tatt hånd om, og rettssaken kunne gjennomføres etter en pause.

– Det var noe jeg aldri hadde opplevd før, og ubehaget satt ved i en god stund, sier kvinnen til Juristen.

Private opplysninger

En annen gang opplevde hun å få brev hjem, med trusler fra en domfelt mann som påstod at hun skyldte ham penger i forbindelse med en ankeprosess.

– Påstanden var helt på jordet, og det var ikke selve trusselen som føltes mest alvorlig. Verre var at det i brevet kom frem at han hadde skaffet seg hele mitt personnummer, og at han hadde klart å finne min adresse, sier politiadvokaten.

Allerede før, og uavhengig av, den aktuelle personen hadde hun gjort hva hun kunne for å hindre at uvedkommende skulle finne private opplysninger om henne.

– I likhet med de fleste av mine kolleger er jeg nøye med å ikke oppgi fullt navn og adresse på sosiale medier eller andre steder der noen med dårlige hensikter kan lete i et forsøk på å finne ut bosted, eller kartlegge på andre måter. At vedkommende hadde funnet mitt personnummer tydet på at han hadde nedlagt et arbeid i å finne ut ting om meg. Det var ubehagelig og skapte

usikkerhet i lang tid, sier politiadvokaten som forteller at både spytteepisoden og trusselbrevet skjedde for flere år siden, og at hun ikke har opplevd noe liknende i tiden etter.

Mange ønsker flere verktøy

– Heldigvis tilhører det unntakene å oppleve slik uønsket oppmerksomhet. Men som politijurist, og på bakgrunn av det jeg også har opplevd, har jeg forståelse for at mange av mine kollegaer ønsker flere verktøy for å kunne verne seg. Vi er jo i retten i jobbsammenheng og prøver å gjøre en jobb som vi er satt til å gjøre. Det man opplever av slike hendelser føles som om det er rettet mot deg som person, selv om det sikkert ikke er det. Likevel – det gjør noe med deg, sier politiadvokaten.

Hun påpeker at politijurister – i motsetning til polititjenestemenn – ikke har en standardopplæring i å håndtere trusler og utagerende mennesker.

– Vi som har master fra jussen har ikke noe i vår utdannelse for å håndtere slikt, og heller ikke noe i ►

grunnopplæringen som påtalejurist. I veldig mange av rettssalene vi jobber i har vi heller ingen rettetmulighet hvis noe skal skje. Ofte blir vi sittende innerst i salen hvor eneste vei ut er forbi tiltalte. Vi har heller ikke noe å forsvare oss med. I utgangspunktet har vi bare kappen og pc-en.

Forslag i spørreundersøkelse

I Politidirektoratets spørreundersøkelse er politiadvokatene, i tillegg til å bli spurt om de har vært utsatt for vold, trusler, sjikane eller hatefulle ytringer, også spurt om hvordan hvilke tiltak de mener kan gi dem bedre vern mot slike episoder. Dette er noen av politiadvokatenes forslag:

«Jurister bør gis noe grunnleggende opplæring i hvordan man håndterer utagerende personer (særlig relevant under rettsmøter) i tillegg fokus på hvordan man håndterer plagsom adferd/trusler som gis over sosiale medier/sms eller annen digital kontakt.»

«Jeg ønsker sterkt at politiadvokater utstyres med mobil voldsalarm i retten. Det er ofte vi går i saker hvor vi ikke kjenner tiltalte, typisk i foreleggssaker og da er det umulig å utføre en tilfredsstillende risikovurdering. Det er først i 2023 at aktor har tilgang til en alarmknapp i retten her, men denne er fastmontert og forutsetter at aktor står ved den for å kunne bruke den.»

«Det bør være klar standard at man ikke kan søke opp de ansatte i politiet i offentlige registre. Vi burde ha bedre sikkerhet i retten. Vi bør ikke gå inn sammen med de tiltalte. Vi burde ha mulighet til å komme oss ut via en egen dør bak der vi sitter i rettssalen.»

«Jeg ba om opplæring og klare ring på pepper da jeg jeg i den perioden arbeidet mye med integrering/fengsling av utenlandske statsborgere – ref. utlendingsloven. Jeg fikk avslag på dette. Det bør vurderes å gi adgang til at politijurister i spesielle tilfelle kan trenes opp og gis adgang til å bruke pepper spray til selvforsvar.»

På bakgrunn av det jeg har opplevd, har jeg forståelse for at mange av mine kollegaer ønsker flere verktøy for å kunne verne seg

Både kritikk og ros av ledelsen

På spørsmål om politijuristene fikk oppfølging fra arbeidsgiver under, eller etter, tiltaksperioden som fulgte etter å ha vært utsatt for trusler, sjikane eller vold, var mange negative til oppfølgingen:

«Jeg hadde jobbet i 10 år, hvilket sikkert hjalp på mine vurderinger av hvorvidt dette var alvorlige hendelser. Trusselen var svært ubehagelig, fordi jeg hadde et lite barn og fordi jeg ikke fikk vite det før 2 uker senere. Jeg fikk da tilbud om diverse tiltak, men etter min vurdering var dette ikke tilfredsstillende. Jeg skulle vært informert med en gang.»

«Hadde kanskje hatt behov for en samtale om hendelsene i etterkant med psykolog eller en som er god på trusselsaker.»

Men, det kom også positive kommentarer:

«Jeg har inntrykk at oppfølging som følge av vold/trusler er blitt forbedret.»

«Føler meg trygg og ivaretatt hos politiet. Kontakten med mine ledere er like god som en melding i synergi eller andre steder. Det skjer jo endringer også i fremtiden. Ikke hatt noen problemer senere med trusler heldigvis!»

Forholdsvis mange respondenter svarte kritisk i fritekst om forståelse hos arbeidsgiver/leder:

«Det har over tid blitt tatt for lett på disse utfordringene ifht. ansatte i påtalemyndigheten.»

«Uklare tilbakemeldinger, beskjed om at jeg ikke skulle bry meg, at dette var ganske vanlig, osv. at man vurderte at dette ikke ville bety noe videre, at noe ville skje osv.»

«Mitt inntrykk er at terskelen for hva som tåles har utviklet seg til å

bli for lav sett i lys av hva slags jobb man har. Opplever at arbeidsgiver uansett tar slike trusler på stort alvor, har gode rutiner og at det følges opp på en svært god måte.»

– Problemet større enn vi antok

Leder av fagforeningen Politijuristene, Marianne Børseth Steensby, mener det på ledernivå i Politidirektoratet, og blant ledere rundt om i politidistriktene må reageres, slik at forslagene fra politiadvokatene følges opp og tas på alvor.

– Problemet med vold og trusler overfor politiadvokater er større enn det vi antok før undersøkelsen ble iverksatt. Etter at vi fikk de resultatene som fremgår er det viktig å poengtere betydningen av at Politidirektoratet tar tilbakemeldingene fra politiadvokatene på alvor, også når det gjelder hvilke tiltak som de ulike politiadvokatene mener ville vært formålstjenlig for å kunne begrense omfanget av det de utsettes for. Risikonivået må tas hensyn til, og tiltak iverksettes. Det være seg selvforsvarskurs, mobil voldsalarm når man er bekymret for et tilspisset trusselnivå, og for enkelte sakstyper bør det foretas risikovurderinger før sakens parter møter i retten, sier Børseth Steensby.

Hun mener ledelsen lokalt også bør legge til rette for å holde en debrief i tilfeller der politiadvokater har vært utsatt for vold og trusler.

– Det må gjøres på en profesjonell måte, ikke bare med kollegaer og leder, men kanskje også med en psykolog i regi av bedriftshelsetjenesten. Det bør også gjennomføres en oppfølgingssamtale dersom man har vært utsatt for vold og trusler, sier Børseth-Hansen.

Marianne Børseth-Hansen mener det er viktig og bra at det settes et søkelys på politijuristenes arbeidshverdag.

– Jeg er glad for at Politidirektoratet nå har et kunnskapsgrunnlag som de kan jobbe videre med for å sikre politiadvokatene bedre i fremtiden, sier hun.

Ingen
egenandel

Digital legehjelp inkludert i medlemskapet

Få hurtig hjelp av erfarne leger og sykepleiere på telefon og video. Tjenesten er åpen fra kl. 07.30 til kl. 23 – 365 dager i året. Du betaler ingen egenandel. Du kan få hjelp med resepter, henvisning til spesialist, og veiledning til offentlige/private helsetjenester. Tjenesten kan også benyttes av ektefelle/samboer og barn.

Er det nødvendig med en fysisk konsultasjon, vil du selvfølgelig bli anbefalt å gå til fastlege, legevakt, sykehus eller privat legesenter.

Ta kontakt på 55 17 90 09.

JURIST
FORBUNDET

Møter mennesker i vanskelige livssituasjoner

Selv om politijurister kan være spesielt utsatt for ubehagelige situasjoner, kan noen av de samme utfordringene oppleves også av andre jurister og advokater som møter mennesker i utfordrende livssituasjoner. Vi tok en prat med en Nav-jurist og to advokater i advokatfirmaet Dalan.

Tuva Bønke Grønning

Stein Arne Hammersland er jurist og hovedverneombud i Nav. Han forteller at også NAV-ansatte utsettes for trusler, sjikane og vold. Ifølge Hammersland viste en medarbeiderundersøkelse med rundt 14.500 ansatte høsten 2023 blant annet:

- Det ble meldt om 760 tilfeller av trusler mot ansatte i løpet av de siste seks månedene
- Det ble meldt om 91 tilfeller av vold
- 152 tilfeller av netthets
- Fem prosent oppga å ha blitt utsatt for trusler som gjorde dem redde

Hammersland sier at undersøkelsen ikke sier noe om hvilken stilling de ansatte har, men påpeker at det jobber jurister på mange ulike steder i organisasjonen. Det jobber i dag rundt 800 jurister i NAV.

– Det har jo også vært to drap i etaten, og det er veldig mye fokus på sikkerhet – både fysisk sikkerhet og trening i samtaleteknikk for å dempe spenningsnivået, forteller han.

Verneombudet er tydelig på at han mener det aldri blir «nok» opplæring, og er opptatt at det må være kontinuerlig fokus på temaet.

– I en så stor virksomhet kommer det jo stadig til nye ansatte, og det skjer utvikling hele tiden. Etter det siste drapet konkluderte sikkerhetsrapporten i etterkant med at det

måtte på plass en standard for trygge brukermøter, forteller han.

– Hvordan skal det fysiske være innrettet? Hvis det er en alarm, så må den være så lett tilgjengelig at man faktisk rekker å bruke den.

I forlengelsen av dette ble det nylig gjennomført en gjennomgang av seks Nav-enheter, hvor de for noen få uker siden konkluderte med å stenge fire av dem på grunn av manglende sikkerhet, forteller Hammersland.

– De ble stengt fordi man ikke kunne ha trygge brukermøter der. Det var ulike forhold, blant annet samtalerom uten rømningsvei og dører som gikk feil vei. Nå har vi fått bevilget to millioner ekstra til hvert fylke for å gjennomføre sikkerhetstiltak på Nav-kontorene.

Rus og psykiatri

Den aller største andelen av hendelsene skjer på telefon og i publikumsmottakene. Hammersland har også opplevd at ansatte blir oppsøkt hjemme eller truet eller skjelt ut utenfor jobben eller annet sted i lokalmiljøet.

Han forteller at etaten nylig har innført et nytt avvikssystem som forhåpentligvis vil gi et bedre bilde av hvor avvikene skjer og hva det handler om. I systemet kategoriseres de blant annet som truende adferd, verbal utskjelling, sjikane, trakassering og annet.

– En problemstilling vi opplever ofte er personer som truer med selvskading eller selvmord. Det skjer ofte og kan være veldig utfordrende å håndtere.

– Ofte oppstår de utfordrende hendelsene med mennesker som kommer i en skvis hvis de ikke får riktig ytelse til riktig tid, eller mener et vedtak er feil. En blanding av rus og psykiatri er ganske vanlig i de tilfellene hvor trusler og vold skjer.

Han trekker også frem at det er en utfordring med lange saksbehandlingstider, og at brukere i en vanskelig livssituasjon ofte må vente lenge på en avgjørelse.

– At folk blir frustrerte senker naturligvis terskelen for å både ty til trusler og verbal utskjelling, men også vold.

– Jussen kan provosere

Hammersland forteller at det er jurister på nesten alle nivåer i etaten, men at en stor andel sitter i klageinstansen. Mange jobber også i Arbeids- og velferdsdirektoratet.

– Der er det ikke noen bruker-møter, men det ble likevel rapportert 34 tilfeller av trusler der, sier Hammersland.

Han forteller at det har vært diskutert om juristene skal signere vedtak med navn eller ikke.

– Det kan jo være at den lovforståelse som juristene legger til grunn, kan virke provoserende med tanke på ytelser som borgerne forventer å få.

– Det er veldig få, jeg har egentlig ikke hørt om noen, som kommer med uttrykk av vold og trusler og truende adferd når de får innvilget en ytelse. Det er når de ikke får en ytelse det skjer.

Jurister som jobber i Nav-kontroll kan også være spesielt utsatt, trekker han frem. Der jobber juristene med å sjekke opp ulike forhold, og kan i jobben avdekke for eksempel at noen har lurt til seg ytelser de ikke har rett på.

– Koronastøtten er et eksempel; kriminelle nettverk som har etablert

Stein Arne Hammersland. (Foto: Tore Letvik)

firmaer og utnyttet velferdsordningene. Når slike ting oppdages kan det komme drapstrusler og lignende, forteller Hammersland.

Videre opplever han at juristene er ekstra utsatt i de tilfellene hvor de vitner i retten.

– Når en ansatt vitner fra Nav sin side i en rettssak oppgis der for eksempel aldri egen bostedsadresse under rettsforhandlingene, men arbeidsgivers adresse.

Må gjøre risikovurderinger

– Er det trygt å jobbe i Nav?

– Det spørsmålet får jeg ofte, og når du ser at det har vært to drap og at det er forholdsvis høye tall på vold og trusler, så vil man jo kanskje kunne si at det ikke er det.

Men mye kan gjøres, og det er en del av jobben å gjøre risikovurderinger, påpeker verneombudet.

– Skal man møte en borger på et Nav-kontor eller ute i samfunnet

må man foreta en risikovurdering. Er dette et møte som bør finne sted? Kan det tas på Teams eller på en annen måte digitalt? Bør man være to i møtet? Hva gjør man hvis man får glimtet av en kniv? Hvilke tegn skal man se etter?

Det aller viktigste for å gjøre de ansatte så trygge som mulig er opplæring og kontinuerlig fokus på problemstillingen, mener Hammersland.

Belastende arbeidshverdag

Hammersland forteller at juristene i Nav også opplever utfordringer med det han kaller emosjonell belastning.

– Du hører mange «elendighetsbeskrivelser» hver dag. Du får dag ut og dag inn høre masse detaljer om folk som har det vanskelig og deres

liv; barn, omsorg, rus og så videre. Og som jurist vet du innimellom at det er noen som vil få en negativ opplevelse eller vanskeligere livssituasjon ut ifra vedtak du gjør.

– Men loven kjenner jo ikke følelser. Du har et rom for skjønn, selvfølgelig, men det finnes jo kriterier for ytelsene. Å stå i det kan være ganske krevende.

Å ha evnen til å legge fra seg historiene og utfordringene når man går ut av kontordøra er utrolig viktig for å kunne ha en slik jobb, opplever Hammersland.

– Men i noen tilfeller blir saksmengden og belastningen for stor. Vi ser jo at disse tingene kan føre til høyt fravær eller at ikke alle orker å fortsette i jobben, dessverre.

Ifølge Hammersland er det for juristene som søker seg til Nav som regel samfunnsoppdraget og ønsket om å bidra til at mennesker skal få muligheter som trekker dem til etaten.

– Men veien dit kan føles veldig lang innimellom. Ikke minst på grunn av all uberegneligheten du ofte møter i arbeidshverdagen. Alt dette vi har snakket om med truede adferd, trusler om selvmord og så videre krever mye av de som sitter i det, og man bør ha tenkt over sin egen robusthet, i tillegg til at arbeidsgiver selvfølgelig må fortsette å ha oppmerksomhet rundt dette.

– Partene er i sin fulle rett til å være preget av situasjonen og bli både sinte og frustrerte

Advokat Ane Fuglesang Herskind har i ti år jobbet med familierett. Vi møter henne sammen med kollega og advokat Faizan Mahmud, som i dag jobber mye med arbeidsrett og tidligere har vært dommerfullmektig og politiadvokat.

– Det er viktig å være bevisst på at du møter mennesker i en ekstremt sårbar og vanskelig situasjon, hvor de sjeldent er den beste versjonen av seg selv. Det gjelder både med tanke på egen klient og motparten. Som advokat og profesjonell aktør, er det viktig at man har et bevisst forhold til dette, sier Herskind.

Hun forteller om rettsmøter eller meklinger som skjer kort tid etter et samlivsbrudd, som ofte kan være betent og overveldende for de involverte partene.

– Da skal i alle fall vi advokater oppføre oss ordentlig. Partene er i sin fulle rett til å være preget av situasjonen og bli både sinte og frus-

trerte. Det er heller ikke sikkert at motparten er positivt innstilt til deg som representant for det motsatte av deres syn på saken, og det må være helt greit.

Mahmud forteller at han ofte møter mennesker i en vanskelig situasjon, spesielt i forbindelse med konflikter på arbeidsplassen, og kjenner seg igjen i det kollega Herskind sier.

– Min opplevelse er at jeg ofte får stygge blikk til å begynne med, men at det nesten alltid blir bedre stemning når de ser at du oppfører deg proft og ryddig. Det gjelder uansett om det er en straffesak, arbeidsrettssak eller familierettsak.

Lunsj med tiltalte

Faizan Mahmud kjenner seg ikke igjen i resultatene fra Politidirektoratets undersøkelse fra tiden han selv jobbet som politiadvokat.

– Jeg var i retten minst to ganger i uken, og ble aldri utsatt for trusler, sjikane eller vold. Som regel hadde både

tiltalte og vitner stor forståelse for påtalerollen. Det kan selvsagt være tilfeldig at jeg ikke opplevde noe slikt.

– Så er det viktig å understreke at opplevelse av ulike situasjoner i seg selv er individuelt. Det er viktig at tilbakemeldingene om uønskede hendelser i politiet tas seriøst og alvorlig. Når politidirektoratet nå skal finne tiltak som best mulig måte kan verne påtalejuristene mot trusler og vold, er det viktig at man også vurderer hva en påtalejurist selv kan gjøre annerledes, mener han.

Han forteller at han i tiden som politiadvokat opplevde at han var en av få som kunne spise lunsj med både forsvarene og tiltalte.

– Det var lærerikt, ikke fordi vi da snakket om saken, men fordi jeg fikk en unik innsikt og forståelse for ulike menneskers livssituasjon.

– En tiltalt har krav på respekt, uavhengig av hva han er beskylt for. Alt handler ikke om skyld eller uskyld. Ved å ta en prat med den du

Advokatene Ane Fuglesang Herskind og Faizan Mahmud. (Foto: Tuva Bønke Grønning)

ønsker å få domfelt, også utenom det rettslige avhøret, så får kanskje den tiltalte en forståelse for den jobben du skal gjøre.

Herskind reflekterer også over at det kan være ulike og skjulte årsaker til at tallene i den aktuelle undersøkelsen ble så høye:

– Hvis man har opplevd noe ubehagelig én gang, vil man jo fortsatt svare ja på en slik undersøkelse, selv om ikke det nødvendigvis preger arbeidshverdagen. Samtidig som man selvfølgelig ikke skal undervurdere hvor utfordrende det kan være.

Selv er hun opptatt av å prøve å behandle alle med respekt og jobbe for å få til en god dialog med motparten.

– Vi er først og fremst her for å finne gode løsninger, ikke for å trampe på noen. Du må du også ha med den menneskelige biten

Utfordrende barnesaker

Herskind og Mahmud forteller at det hos Dalan formidles til de

ansatte hvor viktig det er å opptre respektfullt og hyggelig, å hilse på motparten og holde seg rolig i utfordrende situasjoner.

– Jeg henvender meg alltid til motparten og passer på å spørre «hva tenker du om det?». Man blir sjelden en god jurist av å skrike og hyle.

– Nei, nei. Det får du ingenting ut av, sier Herskind.

Hun påpeker at hun har opplevd advokater som blir revet med i situasjonen, og har selv kjent på følelsen av å bli engasjert og provosert.

Herskind opplever at noe av det mest utfordrende med jobben er det hun kaller veldig aktive saker, hvor det skjer mye. Spesielt barnesaker kan være utfordrende med mange telefoner og situasjoner som oppstår utenfor arbeidstid.

– Kanskje oppstår det en situasjon i forbindelse med en overlevering av barn som oppleves kaotisk og u håndterbar for foreldrene. Da har de gjerne behov for akutt bistand og

anser deg som sin nærmeste rådgiver. Slike situasjoner oppstår gjerne utenfor normal arbeidstid, så da må man være klar til å hjelpe til uavhengig av dag og tid på døgnet.

Ellers opplever advokaten det vanskelig å komme inn i saker hvor det er tydelig situasjonen er veldig dårlig for de involverte.

– Når du ser at både din egen klient og motparten, men også barna, lider, og det er vanskelig å finne gode løsninger. Det er krevende.

– Det hender vel også at dere må fortelle en klient at dere ikke kan hjelpe eller at dere ikke tror løsningen kan bli den de ønsker seg. Kan det oppstå vanskelige situasjoner da?

– Ja, absolutt, sier Mahmud.

– Men det er veldig viktig å tidlig realitetsorientere klienten. Det er viktig å være tydelig om du ser at klienten har misforstått situasjonen eller gjort noe du mener ikke ser bra ut for saken.

Herskind peker på at det ofte tar tid å bygge tillit, og at det også kan dukke opp ting som endrer situasjonen underveis.

Skulle det oppstå situasjoner som gjør at de føler seg utrygge eller trenger en second opinion, opplever begge advokatene at de har et åpent arbeidsmiljø hvor terskelen for å henvende seg til andre kollegaer er lav.

– Vi har ikke noe system for å fange det opp ettersom det ikke er en stor utfordring at vi utsettes for ubehagelige ting, men det er ikke noe problem å be om hjelp her.

– Det gjelder andre ting også. Selv om man ikke nødvendigvis har blitt utsatt for noe ubehagelig rettet mot deg selv, hender det jo at man har behov for å ventilere litt.

Juss og psykologi

Både Mahmud og Herskind tror hvilken type advokatarbeid du velger og hvordan du takler utfordringene i de jobbene som har mest utfordrende menneskelige møter er veldig personavhengig.

– Selv ville jeg jobbe med et rettsområde hvor jeg jobber med mennesker, nettopp fordi jeg synes det er interessant og fordi det gir meg mening. Men man må ha et bevisst forhold til det. Du må være forberedt på at håndtering av menneskelige i vanskelige situasjoner er en del av jobben.

– Så jobben din er til dels jussen, men også å håndtere å være til stede. Man må ha kapasitet til å ta hånd om de som har det veldig tøft.

Herskind forteller at selv om hun synes barnesakene er veldig spennende og utfordrende, men for å ha kapasitet til å kunne gjøre en best mulig jobb, prøver hun også å ha en viss variasjon i hvilken type saker hun til enhver tid håndterer.

Hun påpeker at jobben hennes i dag ikke nødvendigvis er fra åtte til fire, og at det virkelig er noen saker som setter spor.

– Det kommer jo klienter til oss med saker som virkelig er vonde for

– Jobben din er til dels jussen, men også å håndtere å være til stede. Man må ha kapasitet til å ta hånd om de som har det veldig tøft. (Foto: Tuva Bønke Grønning)

de involverte. Mange har nesten blitt blinde for hvor ille det faktisk har blitt – de bare står i det, forteller hun.

– Ofte kan det bli tydelig når det først etter flere møter kommer frem historier som kan ha stor betydning for saken. Men for dem er det så mye og vanlig, at de nesten glemmer noen episoder. Det har foregått så lenge og innenfor husets fire vegger.

Meningsfullt

– Hva er det beste med jobben da? Hva gjør at dere vil jobbe med dette selv om det kan være utfordrende?

– Det beste er kanskje at det alltid er noe nytt – at hverdagen er variabel. Når det handler om mennesker kan sakene aldri bli helt like, sier Herskind.

– Men jeg opplever det også som meningsfullt å ha en jobb hvor jeg kjenner at jeg kan gjøre en forskjell.

Faizan Mahmud trekker frem at det også er tilfredsstillende å komme frem til gode løsninger for partene.

– I de sakene hvor man tenker at «her fikk vi til en god løsning som var til det beste» eller «dette er noe

klienten kan leve med». Det å få landet konflikten, så man kan legge den bak seg. Det gir mye.

Han opplever at spesielt sakene om arbeidskonflikter kan oppleves utfordrende for klientene

– Å stå i en sak etter en oppsigelse, for eksempel, er en enorm belastning for en privatperson. Det koster mye.

Fokuset er derfor å forsøke å løse sakene gjennom forhandlinger. Det samme gjelder for Herskind i barne- og familiesakene.

– Å få til et forlik gjør at partene slipper den enorme belastningen det er å gå i retten. Det er tøft å stå i og tar lang tid. Men noen ganger må man jo faktisk gå veien for å få en dom.

Selv om både Herskind og Mahmud ofte møter mennesker i personlig krise, er de enige om at de mest utfordrende situasjonene ikke nødvendigvis alltid oppstår der man første skulle tro.

– Det trenger ikke å handle om familie eller jobben for at folk skal miste besinnelsen og oppføre seg dårlig. Penger er nok, sier Mahmud.

Dommerforeningen:

– Behov for mer sikkerhetsutstyr i domstolene

Den norske dommerforening har igangsatt et arbeid for å kartlegge omfanget av uønskede sikkerhetshendelser i domstolene. En spørreundersøkelse kan være på trappene for å undersøke omfanget av vold, trusler og sjikane mot dommerne.

 Tore Letvik

I spørreundersøkelsen gjennomført av Politidirektoratet (POD) svarte nær halvparten av politiadvokatene at de uheldige episodene fant sted i retten, og typisk i forbindelse med fengslingsmøter. Kirsten Bleskestad, som er leder av Dommerforeningen og tingrettsdommer i Ringerike, Asker og Bærum tingrett, sier til Juristen at problemstillingen også i stor grad er aktuell for norske dommere. I et styremøte i januar ble temaet tatt opp i Dommerforeningen.

– Vold og trusler i retten er et tema vi er opptatt av. Som Riksadvokatembetet mener også Dommerforeningen at det er alvorlig når påtalejurister trues og sjikaneres. Vi drøftet uønskede sikkerhetshendelser i domstolene på styremøtet og konklusjonen der var at vi ønsker å undersøke spørsmål som ble reist nærmere og behandle den igjen på neste møte, sier Bleskestad.

Dommerforeningen har vært i kontakt med Domstoladministrasjonen, som får rapportert inn hen-

delser fra domstolene, uten å så langt fått tilstrekkelig oversikt over innrapporterte hendelser.

Kan være mørketall

Bleskestad sier imidlertid at slike uønskede hendelser rammer dommere, selv om omfanget ikke er kjent i dag.

– Generelt er inntrykket at det har vært et betydelig antall uønskede sikkerhetshendelser i domstolene de senere årene. Mange registrerte hendelser retter seg mot domstolene, tinghusene, dommere og dommerfullmektiger. Vi antar også at det skjer hendelser som ikke rapporteres. Vi vil derfor se nærmere om det kan være behov for en spørreundersøkelse blant dommerne om de har vært utsatt for vold, trusler og sjikane.

– Hendelsene i Juristens artikkel illustrerer behovet for sikkerhetskontroller i domstolene. Kun noen helt få domstoler har permanent sikkerhetskontroll med metalldektektor for besøkende. De aller fleste domstolene mangler nødvendig sikkerhetskontrollutstyr. Årsaken er i hovedsak manglende midler. Det er behov for betydelige investeringer på dette området, sier Bleskestad.

Skal bygge ut videoovervåkning

Domstoladministrasjonen (DA) oppfordrer politijurister til å anmelde hendelser til politiet dersom de utsettes for vold, trusler, eller sjikane i retten. DA vil også oppgradere domstolene med videoovervåkning, for å styrke sikkerheten.

Dette er blant svarene Domstoladministrasjonen (DA) gir på spørs-

Kirsten Bleskestad. (Foto: Juristforbundet)

mål fra Juristen om sikkerheten i norske domstoler er god nok til å beskytte aktører i retten i dag.

– Vi er opptatt av at det skal være trygt å være til stede i domstolene for alle parter. Dersom noen opplever å bli utsatt for trusler, er det viktig at de anmelder saken, slik at den kan bli håndtert av politiet. Dette gjelder også for medarbeidere i politiet eller påtalemyndigheten, sier DAs kommunikasjonsdirektør Yngve Brox.

– Domstolene har en grunnsikring, som inkluderer for eksempel alarm som kan utløses ved trusler, innsyn utenfra i rettslokaler og soneinndeling av domstolbygg. De største rettsstedene har egne, dedikerte sikkerhetsfolk. Når vi oppgraderer lokalene til domstoler, eller bygger nytt, installerer vi videoovervåkning, sier han.

– Domstolene har nulltoleranse mot trusler, og domstolleder skal anmelde alle tilfeller. Vi opplever at dette tas alvorlig av politi og påtale, og vi håper politiet har en tilsvarende praksis for sine medarbeidere, sier Brox.

Etter to år som juridisk direktør i NAV: Trimmer forvaltningsjussen og dreier NAV-«skuta» på rett kurs

– Jeg har lagt strafferett og hvitsnippkriminelle bak meg i så stor grad at moren min på 90 nok nå er bedre oppdatert om store økokrimsaker i retten enn meg.

 Tore Letvik

Dette sier tidligere Økokrim-sjef Trond Eirik Schea, som tok et solid grep i «roret» i NAVs juridiske avdeling for to år siden. I kjølvannet duppet en rekke irettførte hvitsnippkriminelle som følge av Scheas langvarige karriere innen strafferetten og hans og andre Økokrimansattes utrettelige jakt på økonomiske forbrytere.

Vi møter Schea inne i hjertet av NAV, i direktoratets relativt nye og omfangsrike bygg på Helseøy i Oslo. Her er det et åpent kontorlandskap som gjelder, og en hybrid arbeidshverdag, hvor de ansatte kan velge mellom hjemmekontor eller kontorene på Helseøy, etter hva som passer best for å få jobben gjort.

Schea fører an inn i ett av mange møterommene. Imøtekommende, trygg og tydelig engasjert. Men likevel med en iboende humor, og en tydelig glød for det han jobber med, og – som vi skal erfare – et bankende hjerte og en tydelig empati for mennesker som får bena slått under seg når etaten, og byråkratiet, begår feil. Etter to timer, eller halvveis ut i intervjuet – forsyner vi

oss med en kopp kaffe fra en av etatens lokkende kaffemaskiner. Før vi fortsetter.

Schea har en lang og fascinerende karriere å se tilbake på, men er minst like opptatt av det som ligger foran ham. Tidligere var det strafferett og økonomisk kriminelle. Nå er det trygderett, personvern og forvaltningsjuss. I et prosjekt hvor han skal trimme juss og saksbehandling til det beste for alle brukere, men mest for de mest ressursvake blant oss.

– «En heftig oppgave»

– Da Schea begynte i NAV, i mars 2022, ble han etatens første juridiske direktør i den nyopprettede juridisk avdelingen, hvor det i dag jobber drøyt 30 jurister. Før han tiltrådte, skrev arbeids- og velferdsdirektør Hans Christian Holte til etaten at den nye jobben som juridisk direktør krever teft, årvåkenhet og tilstedeværelse i toppledelsen. «Dette er en heftig oppgave», skrev Holte.

– Beskrivelsen etterlot ingen tvil om at dette ville bli utfordrende. Og jeg synes han traff godt. Dette ER en heftig oppgave. Og samtidig fryktelig spennende og fantastisk meningsfull, sier Schea som leder juridisk avdeling. En avdeling, som, i tillegg til å håndtere rettssaker og rettsutvikling, også har jurister som deltar i oppbyggingen av fremtidens saksbehandlingssystemer med hel- og halvautomatiserte prosesser. (Se egen sak side 30.)

Stor kontrast

Vel på plass i jobben som juridisk direktør følte Schea raskt kontrasten til feltet han hadde jobbet med i

Økokrim. Og ikke minst i forhold til de jobben retter seg mot. Schea jobbet i Økokrim i over 20 år, de ti siste som Økokrim-sjef. Mange av de om lag 100 sakene som Økokrim fører for retten hvert år omfattet ressurssterke såkalte hvitsnippkriminelle, som stilte i retten i nystrøkede dresser og med et kobbel av stjerneadvokater.

– De hadde til tider også med seg egne kommunikasjonsrådgivere, så jo – persongalleriet er byttet ut, for ikke å si – så annerledes som det kan bli. Man følte jo selvsagt også et stort ansvar for at juss og rettssikkerhet skulle ivaretas i Økokrim-sakene. Men en NAV-bruker som nektes en ytelse stiller sjeldent med egen advokat, og har kanskje knapt med ressurser både økonomisk og personlig. Jeg ser viktigheten av at de som trenger det får tilgang til rettshjelp.

– Ansvarsfølelsen jeg, og de andre ansatte, har for å ivareta brukernes rettssikkerhet er sterk. Oppgavene jeg har sammen med de dyktige og dedikerte folkene som jobber i NAV, gir meg en stadig bekreftelse på at jeg valgte rett. Fokuset er helt og holdent på oppgaven i NAV.

Var vit.ass hos jusskanoner

Under sin spede jusskarriere, under jusstudiene på Universitetet i Oslo (UiO), frem til han ble ferdig utdannet jurist i 1995, var Schea ansatt som vitenskapelig assistent (vit.ass) på Institutt for offentlig rett, i en tid da noen av Norges største straffettsmastadonter rådet grunnen der.

– Jeg var heldig og fikk være vit. ass i siste årene som de store kanonene på strafferett og prosess, Johs Andenes og Anders Bratholm, var på Institutt for offentlig rett. Ståle Eskeland bygde et forskermiljø rettet mot økonomisk kriminalitet. Det førte til at jeg ville skrive doktoravhandling, forteller Schea som i sin forsker-tid også var sensor. Og der skulle det bli lagt føringer for hans videre karriere innen strafferetten. Av en annen kjent størrelse innen politiet og jussen, Anstein Gjengedal.

– Vi satt i sensormøte på femte avdeling. Anstein, som også var sensor, utfordret meg. I Økokrim hadde de da fått noen nye stillinger som politiadvokater.

– «Du Schea – du er vel ute etter å være i det fremste fagmiljøet innen økonomisk kriminalitet, du?», sa han og la til at Økokrim hadde Einar Høgetveit, som ledet straffelovrådet og var både akademiker og en tung Økokrim-leder og statsadvokat. Men Anstein ga seg ikke der, forteller Schea.

V i vet at tillit
er lett å rive ned
men svært tungt
å bygge opp.

– Han sa også at de hadde Jørn Holme som sammen med Iver Huitfeldt var miljøstrafferettens far i Norge. Slik fortsatte Anstein å nevnte den ene etter den andre av juridiske kanoner som var i Økokrim, før han spurte: «Du vil ikke begynne å jobbe hos oss, da?»

– Da var jeg solgt, sier Schea.

– Så ble det ikke mer forsker-greier. Men det ble over 20 år i Økokrim. Nå følger jeg ikke med hva som skjer der i det hele tatt. Jeg tror moren min på 90 år er mer oppdatert i Besseberg-saken, enn det jeg er. Jeg har nok fylt opp min dose med de straffesakene. Og jeg tror det er fint for Økokrim å slippe å ha gamle nisser som følger med, og kanskje mener noe om dem. Men det var sterkt å jobbe der, og det nærmeste jeg har vært en lærende organisasjon. Det var tverrfaglig læring og forbedring satt i system, så det var en fantastisk arbeidsplass og et unikt kompetansemiljø: Politikvinnen, økonomen, påtalejuristen og IT-mannen – sammen hele veien, sier Schea som deretter jobbet med

fagledelse og etatsstyring hos Riksadvokaten, før han gikk til NAV.

– Det er utrolig morsomt å skifte sektor. Det tror jeg er en sunn ting som flere burde prøve. Så har jeg jo med ganske mye erfaring fra justis-sektoren som forhåpentligvis kan være nyttig.

Var i politiledelsen

Som Økokrim-sjef var han også med i politiets nasjonale ledergruppe.

– Det var etter Utøya. Et politi i krise, Politireformen med nye politidistrikter men også med en veldig viktig kvalitetsreform. Økokrim hadde to «herrer». Det var riksadvokaten på straffesakene, og etterforskning og rettsaker var jo det man stort sett drev med i Økokrim. Og siden Økokrim er et særorgan i politiet, kommer budsjett og etatsstyring fra politidirektøren. Etter Politireformen fikk vi Særorgansutredningen med spørsmål om å slå Økokrim og Kripos sammen. Det syntes jeg landet bra, ved at Økokrim fortsatte som eget særorgan.

Økokrim ble «sett»

Da Schea sluttet i Økokrim høsten 2019, hadde Benedicte Bjørnland tatt over som politidirektør.

– I diskusjonene om særorganstruktur ble nok Økokrim også omtalt litt som en gjøkunge – en fremmed fugl i politiet. Det var viktig for meg å få plassert Økokrim som en passe integrert del av politifamilien. Det handlet både om samarbeid med politidistriktene og Kripos i sakene, og om å styrke noen nasjonale funksjoner. Den diskusjonen er neppe helt ferdig, men i politifamilien er nok Økokrim mye mer integrert i dag. Jeg fikk Politimedaljen med laubærgren rett før jeg sluttet. Da tenkte jeg at nå ser politidirektøren Økokrims verdi og kapasitet. Da var det fint å gi seg, sier Schea som fyller 59 år den 27. mars.

– Tung skute å snu

Store endringer finner sted i NAV, i en strategioppfølging som går fram

Schea har en lang og fascinerende karriere å se tilbake på, men er minst like opptatt av det som ligger foran ham.

mot 2030. Flere av endringene skjer som følge av at NAV er utsatt for kritikk fra flere hold. Ikke minst i forbindelse med den såkalte EØS/trygdeskandalen, hvor feiltolkninger av EØS-regelverket gjorde at NAV-brukere som befant seg i utlandet mens de mottok arbeidsavklaringspenger, var blitt anmeldt og enkelte også straffet. NAVs tolkning av folkestrygdlovens oppholds krav var at de ikke hadde rett på stønad mens de var i utlandet, ei heller om de oppholdt seg i EU eller EØS-land. En tolkning som senere Høyesterett fastslo var feil. Skandalen har i mediene blitt kalt for NAV-skandalen. Men i Arbeids- og sosialkomiteen har et flertall sagt at NAV ikke var hovedansvarlig i feilpraktiseringen. I innstilling nr. 33 fra komiteen i oktober 2022 heter det følgende:

Flertallet ser det slik at når forholdet mellom prinsippene i EØS-

avtalens hoveddel om fri bevegelighet og likebehandling og norsk trygdelovgivning aldri har vært utredet, verken før eller etter 1994, har avvik mellom ordlyden i norsk trygdelovgivning og rettighetene etter trygdeforordningen i all hovedsak vært overlatt til praksis. Tvilsspørsmål ble ikke tatt tak i og avklart. Derfor kan ikke Arbeids- og velferdsetaten utpekes som hovedansvarlig for feilpraktisering av folkestrygdlovens oppholds krav.

Det var i kjølvannet av EØS/trygdeskandalen at Hans Kristian Holte, som tiltrådte som arbeids- og velferdsdirektør få dager før Blindsonerapporten ble avgitt, styrket de juridiske funksjonene og fikk inn en juridisk direktør. Hensikten var altså å rydde opp men først og fremst å styrke de juridiske dimensjonene framover.

– Det er klart, NAV er en tung skute å snu. Men jeg mener at vi har kommet veldig godt i gang, sier

Schea. Og dersom maritime metaforer skal brukes, så kan man si at skuta har et meget stort mannskap, med rundt 22.000 ansatte (ca 6.5000 av disse er ansatte i kommunene), hvorav rundt 800 jurister.

– Av de rundt to millioner forvaltningsvedtakene som NAV trefter hvert år, blir om lag 40.000 vedtak klaget inn for NAVs klageinstans. Av disse 40.000, ankes etpar-tre tusen saker videre inn for Trygderetten. Og av disse, blir noen titalls saker gjenstand for behandling i lagmannsrettene hvert år. Så få som to til tre trygderettsaker blir behandlet av Høyesterett hvert år. Det synes Schea er lite for å få en god rettslig overprøving og rettsavklaring på de mange trygderettsfeltene.

– Når vi ser på antallet vedtak så er det forbausende få saker til behandling i landets øverste domstol, sier han. Han ser ikke bort ifra at en årsak til at NAV sjeldent anker

Hovedkontoret til Nav på Høysfyr i Oslo.

avgjørelser fra trygderetten oppover i domstolssystemet, er at slike rettsprosesser kan koste brukerne mye penger.

Både hastigheten og kvaliteten i det store volumet av saker har vært gjenstand for flere offentlige utredninger, senest NOU 2023:11 «Rask og riktig» – som foreslo en rekke tiltak for å få ned saksbehandlingstiden i klage- og ankesaker i Nav og Trygderetten, men som også pekte på at kvaliteten i førsteinstans må bedres.

– Jeg vil si at NAV har tatt imot disse funnene og forslagene på en måte som viser vilje og evne til forbedring. Utvalget foreskriver en bred vifte av forbedringstiltak. Vi følger opp det aller meste av forslagene i et svært program. Vi har altså gjort oppfølgingen Hopsnesutvalget til en sentral del av det systematiske forbedringsarbeidet vårt.

Avhengig av tillit

I september i fjor gjennomførte Datatilsynet et varslet tilsyn hos Nav for å granske etatens sikkerhet når det gjelder IT og personvern. I et forhåndsvarsel om vedtak skrev tilsynet i sin rapport at det var funnet ren rekke personvern-brudd, og at styringen på tilgang- til datasystemene og loggkontroll var særlig

dårlig, og at nær alle de 22.500 ansatte i Nav har tilgang til informasjon om folks fysiske og psykiske helse, familieforhold og økonomi. I forhåndsvarselet varslet Datatilsynet at NAV måtte betale 20 millioner kroner i bot.

Trond Eirik Schea forklarer hvorfor NAV tar to motmæle mot deler av Datatilsynets argumentasjon.

– Det er altså ikke fattet noe vedtak. Vi har hatt noen merknader til forhåndsvarslet, som vi har tillit til at blir sett på. Vi er veldig opptatt av å balansere det inntrykket som ble gitt, om at NAV ikke tar personvern på alvor. Det er gitt noen helt generelle karakteristikk om personvernet i NAV som vi mener ikke står i stil til det som var tilsynsmaet, og som vi innrettet oss etter da vi forberedte tilsynet. Vi har selv sagt ikke forsettlig lagt opp til uautorisert tilgang, og vi har jobbet kontinuerlig over tid med å trygge og styrke personvernet, sier Schea som også stiller spørsmål ved om offentliggjøringen av et gebyr på 20 millioner kroner ut fra et forhåndsvarsel om vedtak.

– Vi er svært avhengig av at folk har tillit til vår håndtering av personopplysninger, og vi vet at tillit er lett å rive ned men svært tungt å bygge opp. Vi må fortsette det syste-

matiske arbeidet med å styrke personvernet, men etterlatt inntrykk så langt i denne tilsynssaken ble verre enn det vi mener det var grunnlag for, sier han.

Foreldrekvote til besvær

Av konkrete saker som har gått for retten, og som endte opp i Høyesterett i fjor, var den såkalte fedrekvote-saken.

– Når man får barn skal man ha foreldrepenger, og far skal ha en viss periode. I vårt moderne arbeidsliv kan man jo flekse litt slik at mor har sine uker, så er det kanskje sommerferie og dermed venter far med å ta sin kvote. Men det er en frist for å søke, praksis har litt forenklet vært at far må søke om sin kvote før mor er ferdig med sin. Og i dette tilfelle hadde faren søkt etter at søknadsfristen gikk ut. Og til slutt kom spørsmålet opp for Høyesterett, som kom med sin avgjørelse like før nyttår, sier Schea.

– Faren, som er jurist, klagde i 2019 inn avslaget til NAVs klageinstans, som opprettholdt det. Han anket saken inn for Trygderetten som også konkluderte med at fristen hadde tilstrekkelig rettsgrunnlag i loven. Han bragte kjennelsen inn for Gulating lagmannsrett som under dissens kom til samme resultat, sier Schea.

Faren hadde også klaget saken inn til Sivilombudet, som ga han medhold i 2021. Han anket til Høyesterett, som avgjorde saken den 21. desember 2023.

– Høyesterett fant at en fristregel må følge klart av lovens ordlyd. Altså, for at du skal miste rettigheter du i utgangspunktet har etter loven, må det ha tilstrekkelig grunnlag i loven. Høyesteretts tolking var den samme som Sivilombudet sin, sier Schea. Han viser til at Høyesterett gjennom mange år i en

Juridisk avdeling i Nav teller mer enn 30 jurister. (Foto: Kommunikasjonsavdelingen, Nav)

rekke avgjørelser har klargjort og skjerpet legalitetsprinsippet.

– Legalitetsprinsippet er jo nærmest et hellig prinsipp for jurister, og Høyesteretts avgjørelser gjør at vi som jurister i NAV nå ser mer generelt på hvordan og på hvilke områder dette kan slå inn hos oss, sier Schea.

Gjør inntrykk

Fortsatt pågår EØS/trygdeskandalen i rettsapparatet. To personer, en mann og en kvinne, fikk tilbakebetalingskrav og ble straffet for bedrageri etter at de hadde mottatt arbeidsavklaringspenger (AAP) mens de oppholdt seg utenfor Norge.

Mange led samme skjebne, som følge av at NAV hadde tolket folketrygdloven og EØS-reglene feil. På hvilket nivå engasjerer da en juridisk direktør i NAV seg i slike enkeltsaker?

Trond Eirik Schea forteller at han har møtt de to og hørt historiene deres. To personer, som av ulike grunner ikke var i stand til å jobbe, ble utsatt for etterforskning og sonet fengselsstraff på grunn av utenlandsopphold, blant annet i Danmark. Urettmessig kriminalisert av den norske stat.

Bak direktørens briller legger øynene seg i et alvorlig, ettertenksomt blikk.

– Jeg var med på et arrangement hvor de to fortalte hva de har gått gjennom. Det gjorde inntrykk, sier Schea og blir stille i flere sekunder.

– Før han – igjen fattet og konsentrert sier: Uten å si noe om erstatningssaken, tror jeg man har godt av å kjenne på hvordan brukerne våre opplever det når vi gjør feil. Det kan vi selvsagt ikke gjøre hele tiden, men av og til. Det handler om mennesker. Vi er og må være bevisste på at de avgjørelsene vi fatter skal være riktige, og at feil kan ha enorm betydning for enkeltpersoner. Og for den tilliten vi er avhengige av at brukerne våre har til oss.

Jobber som legal coaches i NAV

Gjennom å sy juss og digitale løsninger sammen i automatiserte saksbehandlingssystemer skal et stort flertall av de om lag to millioner årlige forvaltningsvedtakene som NAV fatter, sendes ut til brukerne uten vurdering av en fysisk saksbehandler. Juristen har møtt to av juristene som er med på å utvikle fremtidens behandling av trygdeytelser i Norge.

De er jurister med tittel «legal coach» og jobber nå på spreng i NAV for å utvikle og kvalitetssikre digitale systemer hvor juss, rettskilder, personvern hensyn, rundskriv og annen viktig informasjon vevs inn i fremtidens saksbehandlersystem i et tett samarbeid med webdesignere, digitalarkitekter og produktledere.

Jurister og it-utviklere jobber i tverrfaglige team, og NAV har valgt å samle all kompetanse under samme tak på Arbeids- og velferdsdirektoratet sitt hovedbygg på Helsefyrt i Oslo. Jobben både jurister og it-ansatte gjør representerer på mange måter et pionerarbeid innen NAV når det gjelder forvaltningsrettslig saksbehandling og automatiserte prosesser.

Når de juridiske forutsetninger og datateknologien er vevd godt nok sammen, og løsningene anses som trygge og retts sikre nok, skal det store flertall NAV-saker og vedtak bli automatisert og lynraskt formidlet til brukerne.

Fortidens saksbehandling med fortløpende vurderinger og avgjørelser på individnivå, utført av fysiske saksbehandlere, overtas av datamaskiner og digitale, hel- eller del-automatiserte prosesser. Saksbehandling, vedtak, utskriving, og forsendelse til brukerne – alt går automatisk og sømløst, og – ikke minst svært hurtig. Unntaket er i saker hvor det må utøves en stor grad av skjønn. Der er mennesket fortsatt datamaskinen overlegen.

– Det handler om å lage gode tjenester som gjør at de av NAVs brukere som klarer seg selv kan gjøre det i enda større grad, og så må vi sørge for å ha kapasitet og kompetanse til de brukerne som ikke klarer seg like godt. Vi skal sørge for at de som har rett på ytelser skal få det raskere enn tidligere og samtidig sikre at etaten har mer tid til de som trenger oss mest, sier Mari Håvardsholm Dramdal og Emilie Mellbye Rytter-Ingebrigtsen til Juristen.

De er to av et drøyt titall legal coaches, av totalt 30 jurister i juridisk avdeling, som sammen med andre jurister med ansvar for det ytelsesspesifikke deltar i å forme etatens saksbehandlingssystem for fremtiden.

NAV – fra vugge til grav

Vi møter to entusiastiske og fremoverlente jurister som opparbeider seg spisskompetanse få kan skilte med. Behovet for å effektivisere gjennom å prosessere forvaltningsvedtak i digitaliserte prosesser er enkelt å forstå: NAV er en enorm etat med svært store og viktige oppgaver. Barnetrygd, foreldrepenger, dagpenger, sykepenger, arbeidsavklaringspenger, pensjon og gravferdsstønad for å nevne noe. Vi snakker om et NAV fra vugge til grav der antall forvaltningsvedtak fra etatens hånd teller et svimlende siffer: over to millioner hvert år.

Emilie Mellbye Rytter-Ingebrigtsen og Mari Håvardsholm Dramdal
jobber som legal coacher i juridisk avdeling i Nav.

I statlig og kommunal del av NAV jobber rundt 22.500 ansatte, hvorav 800 jurister.

Mari Håvardsholm Dramdal har jobbet som jurist i NAV i fem år, hvorav fire år med utvikling, og ble en del av juridisk avdeling da den ble opprettet i 2022.

– Vi hadde et godt juridisk miljø også tidligere, men å få samlet juristene i et fagmiljø i en egen juridisk avdeling, med en erfaren og dedikert juridisk direktør er veldig bra, sier Håvardsholm Dramdal.

Hun kan fortelle at digital utvikling har pågått i mange år, gjennom flere prosjekter, blant annet i det som het pensjonsprogrammet og foreldrepengeprosjektet, som ble avsluttet høsten 2019. Under koronapandemien fikk NAV en egen automatiseringsbestemmelse, og er nå i gang med prosjekt som moderniserer blant annet dagpenger og arbeidsavklaringspenger (AAP).

Satsing på tverrfaglighet regnes for å være nøkkelen. Jurister, produktledere, forretningsfolk, utviklere og designere sitere sammen for å bygge de tekniske løsningene.

800 IT-ansatte

For å forstå omfanget av den enorme it-satsingen som skjer, i tillegg til bruk av jurister og legal coachere, kan man bare lese noe av det NAV IT skriver om seg selv:

Mari Håvardsholm Dramdal.

«I dag jobber det blant annet utviklere, infrastruktur- og skyekspert, designere, arkitekter, data scientists og team-ledere i NAV IT. (...)I 2015 hadde vi ingen faste ansatte IT-utviklere, og vi var helt avhengig av innleide konsulenter. Det gjorde at vi ble ekstra sårbare, og for å styrke og utvikle bedre tjenester ble det besluttet å bygge et eget sterkt og mangfoldig fagmiljø. I dag er vi en avdeling med nærmere 800 ansatte.»

Håvardsholm Dramdal sier det i starten som legal coach var utfordrende å forstå hvordan en skulle jobbe med jussen i et digitalt utviklingsløp.

– Når saksbehandling, av i utgangspunktet alle avgjørelser, skal være automatisert, kreves millimeternøyaktighet – ikke minst i utviklingsfasen. Vi må eliminere eller minimalisere muligheten for at systemet produserer vedtak som har feil ved seg, sier Håvardsholm Dramdal.

Det handler om å få riktig informasjon inn – som lovverk, forskrifter og innhenting av nye opplysninger på riktig tidspunkt.

– Hvis du starter feil ut så blir det en voldsom prosess å begynne å

«skru» på disse tingene i ettertid. Feil i enkeltsaker, som tidligere ble behandlet manuelt, fikk konsekvenser i den enkelte sak. Ved å bryte ned regelverket og implementere dette i én løsning, vil en feiltolkning få mye større konsekvenser.

– Det gjør at alle som jobber med å implementere regelverket i løsningen, som fagjurister, legal coachere og utviklere, føler på et særlig stort ansvar for at alt må være feilfritt. Noe som jeg må innrømme til tider har gitt meg noen søvnløse netter, sier Håvardsholm Dramdal.

Blant det vanskeligste å automatisere er ytelser mange har rett på gjennom lovendringer og forskrifter som lett og ofte endres av politikerne.

– Det gjør at det i systemene for automatisert behandling av slike ytelser må være lett å gjøre endringer eller tilføyelser, sier hun.

Større ettersporbarhet

En fordel med et automatisert system er at eventuelle feil lettere skal kunne spores.

– I oppbygging av systemene er det nødvendig at alt vi legger inn kan forstås og at forutsetningene for

– Å få samlet juristene i et fagmiljø i en egen juridisk avdeling, med en erfaren og dedikert juridisk direktør er veldig bra, sier de to juridiske coachene.

avgjørelsene kan dokumenteres. Systemet vil da også gjøre det enklere å finne tilbake til de som eventuelt har fått et feil vedtak, og det skal være enklere å forstå hvor feilen ligger, sier Håvardsholm Dramdal.

Etter EØS-/trygdeskandalen måtte det igangsettes et tidkrevende arbeid for å finne frem til de som var rammet av feilaktige vedtak som følge av det som viste seg å være uriktig tolkning av EØS-reglene.

– Vi får håpe at noe slikt ikke skjer igjen, men dersom det skulle skje, så skal systemet som nå bygges gjøre det enkelt å finne brukerne slik at en feil kan bli raskt rettet opp, sier Håvardsholm Dramdal.

Hun jobber 80 prosent i dette utviklingsarbeidet og 20 prosent i rådgivningsseksjonen i juridisk avdeling. Avdelingen består av ytterligere to seksjoner, rettsseksjonen og styringsseksjonen.

Emilie Mellbye Rytter-Ingebrigtsen jobber 60 prosent i utviklingsprosjektet og 40 prosent i avdeling. Hun har jobbet i NAVs juridiske avdeling i halvannet år, også hun i rådgivningsseksjonen, og kom direkte dit etter fullført jusutdannelse i Bergen. Hun jobber sammen med Håvardsholm Dramdal, og de andre legal coachene, i NAV på Helsfyr. Som oftest bruker de dagene i møter og teamarbeid med it-ansatte for å diskutere muligheter og for å kode juridiske løsninger inn i dataprogrammer.

Rytter-Ingebrigtsen legger ikke skjul på at oppgavene som ventet i hennes første juristjobb var utfordrende i begynnelsen.

– Det var en bratt læringskurve, men det har vist seg å være både nyttig og gøy å jobbe i dette landskapet mellom digitalisering og juss. Og ikke minst å kunne være med på utviklingen av prosesser som skal

sikre at folk får de trygdeytelsene de har rett på, og som skal ivareta den tilliten som må eksistere mellom brukerne og NAV, sier Rytter-Ingebrigtsen.

Sosiale lunsjer

På NAVs hovedkontor praktiseres i stor grad hybrid arbeidshverdag. Sine fysiske kontorer har de to juristene, og de øvrige 1200 ansatte i hovedbygningen på Helsfyr, i åpent landskap. Jobben som legal coachene utfører foregår imidlertid sjeldent sittende på en stol ved en pult.

– Vi er stort sett i møter og jobber i team i det som er et hektisk, men veldig givende arbeid, sier de to.

På spørsmål om de får tid til sosial omgang med andre jusskolleger, ser de nærmest skyldpreget på hverandre.

– Oppgavene vi har gjør at vi nok går veldig mye opp i dem og har slikt sett mye med andre ansatte å

Emilie Mellbye Rytter-Ingebrigtsen.

gjøre hele dagen. Men vi skulle nok vært mer sosiale innad, blant oss jurister, og får finne på noe snart, sier Håvardsholm Dramdal.

– Ja, sier Rytter-Ingebrigtsen, – men jeg vil nevne at vi ofte har lunsj sammen, og der får vi luftet ut både gleder og frustrasjoner – så *der* er vi veldig sosiale, smiler hun.

- Over halve befolkningen fikk minst én utbetaling fra NAV i 2022. NAV utbetalte i alt 526 milliarder kroner til 2,8 millioner personer i Norge i 2022. Det var 12,5 milliarder mer enn i 2021, og tilsvarte en økning på 2,6 prosent.
- Alderspensjon til personer bosatt i Norge utgjorde 267 milliarder kroner av utbetalingene. Uføretrygd utgjorde 108 milliarder kroner, som den nest største ytelsen. Sykepenger utgjorde 53 milliarder, Arbeidsavklaringspenger 36 milliarder kroner. Dagpengeutbetalingene falt fra 58 prosent til 10 milliarder i 2022, fordelt på 273.000 personer.
- 52 prosent av den norske befolkningen mottok en ytelse fra NAV minst én gang i løpet av 2022, heter det i en pressemelding fra NAV i 2023. Den viser at mange får penger til livsopphold. I 2022 fikk totalt 1,4 millioner mennesker på ett eller annet tidspunkt en livsoppholdsytelse fra NAV. I pressemeldingen går det frem at i gjennomsnitt 711.000 personer i alderen 18-66 år, tilsvarende én av fem som til enhver tid fikk penger til livsopphold i 2022. Ytelser til livsopphold inkluderer dagpenger, sykepenger, arbeidsavklaringspenger, uføretrygd og andre ytelser som er relatert til arbeid eller sykdom.
- I gjennomsnitt mottok hver eneste innbygger i Norge uansett alder 96 400 kroner fra NAV i løpet av 2022, en økning på 1 500 kroner fra 2021.
- Nær 100.000 personer bosatt i utlandet fikk penger fra NAV i 2022. Utbetalingene til utlandet utgjorde 9,4 milliarder kroner, en reduksjon på 712 millioner fra året før. Blant utbetalingene til utlandet er alderspensjon den klart største ytelsen med 58 000 mottakere og 5,6 milliarder kroner utbetalt. Deretter følger uføretrygd med 1,8 milliarder kroner.

Ønsker avklaring i hvordan rettskilder kan brukes i opplæring av kunstig intelligens

LawAi gir allerede ledere og HR-avdelinger hjelp i arbeidsrettssaker. Nå skal de utforske hvordan man tryggest mulig kan trene kunstig intelligens i norske rettskilder i Datatilsynets regulatoriske sandkasse.

Tuva Bønke Grønning

Advokat Eivind Arntsen står bak Juridisk ABC, som han i mange år har drevet ved siden av jobben som advokat. Høsten 2023 lanserte de LawAi, et KI-produkt som er trent i norsk arbeidsrett og brukes av ledere og HR-avdelinger.

– Vi har virksomheter som syslesetter flere tusen ansatte som bruker LawAi i hverdagen allerede, forteller Arntsen.

I arbeidet med produktet har Juridisk ABC møtt på flere personvernutfordringer, og har nå blitt tatt ut som et av fire prosjekter som skal få

teste ulike problemstillinger i Datatilsynets regulatoriske sandkasse.

– I arbeidet med tjenesten ser vi at det åpner seg utfordringer som ikke vi hadde et klart bilde av da vi begynte.

– Vi tar selvsagt de personvernutfordringene som dukker opp på alvor. Vi ser at en del problemstillinger ikke er helt avklart, som vi i forbindelse med videreutvikling ønsker å få avklart. Vi er veldig stolte over å ha blitt valgt ut og spent på prosjektet.

Regulatorisk sandkasse

Eirik Gulbrandsen er en av prosjektlederne for den regulatoriske sandkassen hos Datatilsynet siden 2020 og ledet arbeidet i opptakskomiteen som nå har valgt ut fire prosjekter. Han forteller at bakgrunnen er et prosjekt på generativ KI.

– Disse store språkmodellene og bruk av dem har både store oppsider, men også store utfordringer knyttet til jussen, sier han.

En av de største utfordringene er problemet med hallusinerer, og hvordan man kan få generativ KI til

å genere informasjon som vi kan stole på.

Gulbrandsen forklarer at man skal gjennom to faser før man tar i bruk generativ KI; opplæringsfasen i forkant og tuning eller tilpasningsfasen.

– Juridisk ABC har tatt utgangspunkt i en generell språkmodell og i tillegg trent den på et bestemt fagområde, som i dette tilfellet er arbeidsrett.

En slik språkmodell kan brukes som et arbeidsverktøy, for å kanskje få raske versjoner av tekster, oppsummeringer og så videre. Men den kan også brukes til å generere svar til kunder, som er det Juridisk ABC ønsker å teste ut i sandkassa.

– Og da er man inne på et område hvor man må ha kontroll, sier Gulbrandsen.

Han peker på et annet aspekt, som også er veldig interessant for Datatilsynet, nemlig at løsningen slik den er rigget i dag er ganske enkel og fungerer stort sett på samme måte som Chat GPT.

– Men de ser jo for seg å kunne tilby en løsning som i større grad benytter kundens egne data. For å

Advokat Eivind Arntsen.
(Foto: Hilde Brevig)

kunne gi mer relevante svar til enkeltkunder må man kanskje begynne å fore den med personlig informasjon. Og det er dette som vil være kjernefokuset i sandkasseprosjektet.

Gjennom prosjektet vil Datatilsynet gi veiledning og si noe om hvordan de tenker at løsningen fungerer i forhold til personvernloven.

– Sandkassa gir mulighet for å ha en mer omfattende dialog og utveksling av informasjon. Vi har gjerne 4-5 workshops og lager en sluttrapport. I dette prosjektet vil nok den sluttrapporten foreligge i august eller september.

Mange personopplysninger

Eivind Arntsen forteller at LawAi kan ligne på tjenester som for eksempel Chat GPT, i den forstand at du kan stille den spørsmål som den svarer på, og at man kan fortsette «samtalen» med oppfølgingsspørsmål.

– Det som er forskjellen er at tjenesten er trent spesifikt på norsk arbeidsrett, i motsetning til andre tjenester som kan litt om mange forskjellige temaer. LawAi er trent på alle de klassiske, sentrale temaene som en norsk arbeidsgiver møter, sier han.

Arbeidsgiver og HR-avdelinger kan altså legge inn informasjon om en problemstilling og få hjelp av tjenesten til å vurdere situasjonen oppimot regelverket.

Gjennom sandkasseprosjektet ønsker de blant annet å få noe avklaring i hvordan rettskilder kan brukes i opplæring av kunstig intelligens.

– Dommer er for eksempel en helt sentral kilde for å forstå hvordan en bestemmelse anvendes i praksis – så i hvilken grad kan man bruke dommer til opptrening, i og med at en dom vil inneholde personopplysninger? spør Arntsen.

– En dom i original tilstand med navn og så videre vil jo inneholde ganske mange personopplysninger. I hvilken grad må man aidentifisere før den kan brukes til å trene kunstig intelligens? Dette er et viktig

Eirik Gulbrandsen. (Foto: Datatilsynet)

spørsmål for hele bransjen, for alle jurister.

Foreløpig har Juridisk ABC trent den i hva rettspraksis sier uten å mate den med fullstendige dommer.

– Vi ønsker å ta denne utfordringen for å få noen avklaringer. Dette er ikke løst ennå, og må løses på vegne av hele bransjen. Vi ønsker å løse problemstillinger som angår alle.

I hvilken grad kan man bruke dommer til opptrening, i og med at en dom vil inneholde personopplysninger?

– Stort potensial

Gulbrandsen i Datatilsynet sier det for dem er spennende og interessant å kunne gå lenger inn i problemstillingene og si noe om hva de tenker om hva slags type data som brukes og på hvilken måte.

– Da ser vi også på forhold som korrekt behandlingsgrunnlag, potensiell anonymisering av data og personopplysninger og hvordan disse beskyttes.

Gulbrandsen forteller at prosjektet med Juridisk ABC er det første hvor de samarbeider med jurister om juridisk innhold i denne graden.

– Her er det jo snakk om å bruke denne typen teknologi direkte i forbindelse med jussen – å kunne tilby en tjeneste som faktisk gir juridiske råd. Så det er litt annerledes og veldig spennende.

Om det vil bli mange slike typer tjenester i årene som kommer, synes Gulbrandsen det er vanskelig å svare på.

– Vi vet at språkmodeller har et utrolig stort potensial, men det er ingen som helt vet hvordan dette fungerer. Samtidig er det foreløpig utfordringer med kvalitet og spørsmål om hvordan vi skal kunne kvalitetssikre alt som kommer ut.

– I tillegg er det viktig å ha klarhet i hvordan personinformasjon håndteres. Hvordan vet vi at ikke norske personalsaker lagres på en stor amerikansk tjeneste? Det er jo disse tingene vi vil utforske i sandkassa.

– Bedre råd

Arntsen tror vi vil se flere juridiske tjenester basert på kunstig intelligens i årene som kommer og er optimistisk med tanke på hva KI kan gjøre for både effektivitet og kvalitet for jurister.

– Det er klart at dette er i ferd med å bli et verktøy som gjør at vi jurister kan gi bedre råd, mener han.

– Det er mange som har sagt at jurister ikke vil bli erstattet av KI, men at jurister som ikke bruker KI vil erstattes av de som gjør det. Det tenker jeg er helt riktig. Vi jurister blir ikke overflødige. Jeg er ikke bekymret for juristens fremtid. Vi skal nok få nok å fylle dagene våre med.

Automatisering i NAV utfordrer bruk av skjønn og særordninger

NAV-direktør Hans Christian Holte fortalte om høyt ambisjonsnivå for automatisering under seminar på UiO.

 Ole-Martin Gangnes

Seminar «Automatiseringsklart lov- og regelverk og automatisert forvaltning» ble avholdt på UiO i februar.

«Det er store ambisjoner om å effektivisere og forenkle gjennom å automatisere ulike deler av offentlig forvaltning. Automatisering utfordrer forvaltningens vante arbeidsmåter og ikke minst det lovverket som forvaltningen bygger sin virksomhet på», het det i invitasjonen til seminaret som ble innledet av professor Ingunn Ikdahl og førsteamanuensis Jon Christian Fløysvik Nordrum.

NAV-direktør Hans Christian Holte var invitert for å snakke om arbeidet med å automatisere offentlig forvaltning fra NAVs side.

Han fortalte at han hadde fått råd om å være veldig oppmerksom på regelverket og dets kompleksitet da han gikk fra jobben som direktør i Skatteetaten til jobben som NAV-direktør for noen år siden – og at dette er noe han har tenkt mye på etterpå.

At regelverket er komplisert, er noe som gjør automatisering i NAV til en stor og utfordrende oppgave, men ambisjonene er høye sa Holte.

– Krever politisk vilje

Hvorfor er det nødvendig? NAV-direktøren pekte blant annet på at Norge har en aldrende befolkning, at det er krav om effektivitet i for-

NAV-direktør Hans Christian Holte var blant deltakerne under UiOs seminar (Foto: Ole-Martin Gangnes)

valtningen og at det er en forventning i befolkningen om tilgang til enkle og brukervennlige tjenester.

Men utfordringer er blant annet at man trenger data med god kvalitet og at regelverket må bli bedre tilpasset. Regelverket er omfattende og det brukes ganske mye skjønn. Bruken av personopplysninger stiller også krav til saksbehandlingsprosessene, pekte han på.

– Enkeltindividene skal tas vare på. Derfor må det nok automatiseres skritt for skritt. Underveis må det være en godt opplyst diskusjon.

Holte spurte om vi kanskje trenger ordninger som innebærer mindre skjønn. Og færre særordninger. Dessuten må kanskje data utveksles i større grad, sa han.

Uten et digitaliseringsvennlig regelverk og bedre kvalitet på data, vil man måtte senke ambisjonsnivået for automatisering, sa Holte.

– Dette er et sektorovergripende arbeid. Dessuten må lovgiver ta ansvar på konkrete områder. Hvor skal skjønn og særordninger reduse-

res eventuelt? Dette arbeidet vil kreve politisk vilje, sa han.

– Kan bli illusorisk kontroll

På UiO-seminaret deltok også avdelingsdirektør i NAV Haakon Hertzberg og avdelingsdirektør i NAV Cathrine Stadheim. De tok for seg arbeidet med å gjøre etatens regelverk automatiseringsklart.

Hertzberg sa blant annet at en delautomatisering – som kan høres mindre radikalt ut enn helautomatisering – har noen farer ved seg. Det kan nemlig skape en illusjon av menneskelig saksbehandling som kanskje ikke er der i virkeligheten.

– Da blir i så fall den menneskelige kontrollen illusorisk, sa han.

Seminaret var knyttet til prosjektet «Digital velferdsstat» ved juridisk fakultet. Det inngår i en samarbeidsavtale mellom NAV og fakultetet, som skal styrke juridisk forskning og utdanning på områder der fakultetet har forutsetninger for å utvikle sterke fagmiljøer relevant for NAV.

Advarte mot å la KI føre til «late» jurister og dårlig juridisk håndverk

Et panel diskuterte juss og kunstig intelligens da JUS samlet fullsatt sal til kurs.

 Ole-Martin Gangnes

I februar arrangerte Juristenes Utdanningssenter (JUS) kurset «Legal tech: AI for jurister». Interessen for kurset var stor – med 146 påmeldte. I tillegg til diverse foredrag, ble det også avholdt en panelsamtale mellom Dan Sørensen, som er Chief Digital Officer og advokat i Selmer, og Mona Naomi Lintvedt, stipendiat ved juridisk fakultet på UiO. Panelsamtalen ble ledet av Vjosa Maxhuni, som er utreder i Oslo tingrett. De ønsket blant annet å avlive et par myter om digitalisering og kunstig intelligens.

– Vi må avlive myten om at AI bare er for IT-folk. Vi jurister har en rolle hele veien i dette og må ta den plassen, sa Lintvedt.

– Det er også en myte at dette kommer til å ta jobben fra jurister. Jeg tenker at det i stedet vil øke behovet for jus og jurister, sa Sørensen.

Han fortalte at Selmer har jobbet med og utforsket kunstig intelligens i mange år, men at det nye nå er generativ KI. Lintvedt minnet også om at predektive modeller har vært

brukt en stund i offentlig sektor. Men utviklingen skyter fart og Sørensen fremhevet at jurister nå er nødt til å forholde seg til teknologien og lære å bruke den.

De kjedelige oppgavene

Hva vil skje i første omgang? Lintvedt sa hun håper en del rutinepregede oppgaver forsvinner. Skjemaer eller standardkontrakter man nærmest lager på autopilot.

– Jeg tror arbeidsmetoden vil endre seg, men jeg er ikke bekymret for akkurat det. Men det jeg derimot er bekymret over, er hvis jurister ikke engasjerer seg eller ikke har noen interesse for teknologi.

Også Sørensen tror at en del «kjedelige» oppgaver forsvinner.

– Men vi må nok også selge mer og litt andre tjenester.

– Vi vil også se mer spesialisering, sa Lintvedt.

Vjosa Maxhuni ser fra sin side som utreder i tingretten at saker kan ese en del ut når nye verktøy tas i bruk.

– Flere rettskilder og utdrag som eser ut. Det kan bli en periode med større produksjon av materiale.

Hva nå?

På spørsmål om hva jurister bør gjøre nå, sa Sørensen at man bare må komme i gang å ta i bruk nye verktøy.

– Man kan begynne med en del små ting. Som til oversettelser og for eksempel skrive en e-post raskere på engelsk. Eller til å lage et sammen- drag.

Lintvedt etterlyste mer teknologi inn i jusstudiet.

– Det må inn i alle fag. Jurister har en rolle både ved utvikling av systemer, kjøp av dem og bruk av dem. Jeg oppfordrer jurister til å engasjere seg og bli med.

Når det gjelder advokatbransjen, sa Sørensen at den kan utfordres på flere områder av teknologisk utvikling.

– Den tradisjonelle forretningsmodellen, med dagens partnersystem, kommer nok under press. Dessuten tror jeg vi vil se en del konsolideringer av mindre selskaper på grunn av kostnader. I tillegg vil det bli en del oppgaver der folk ikke vil trenge advokat.

Men andre egenskaper kan bli mer avgjørende:

– Intuisjon, dømmekraft og empati krever mennesker. Erfaring vil også være viktig. Det vil også komme nye tjenester. Dessuten tror jeg at rettssikkerheten kan bli styrket.

– Vi vil kanskje også se mer samarbeid om språkmodeller for å få mer data. Jeg mener at både Lovdata og firmaene må tilgjengeliggjøre mer data for dette.

PANELSAMTALE

F.v. Mona Naomi Lintvedt, Dan Sørensen og Vjosa Maxhuni (Foto: Ole-Martin Gangnes)

Lintvedt pekte på både kostnader og betydningen av god digitaliseringskultur.

– Vi vil nok se mer strekk i laget på grunn av kostnader. Det kan bli et skille mellom de som har utviklet ting og de som må kjøpe ting som kanskje ikke er så godt egnet på norsk.

– Det kan også gå skikkelig dårlig med dette dersom vi ikke har en skikkelig digitaliseringskultur. Vi vil nok se en del som tar i bruk kunstig intelligens uten å skjønne konsekvensene. Derfor må man alltid ha en kritisk vurdering av KI.

Juridisk håndverk

Lintvedt pekte på at for eksempel modeller basert på prediksjoner kan ha rettssikkerhetsmessige utfordringer.

– Man må forstå at det er statistikk som ligger til grunn for dem. Selv om det egentlig skal være en beslutningsstøtte, kan det bli den reelle beslutningstakeren.

Sørensen minnet om betydningen av det faglige håndverket i en verden med digitalisering og kunstig intelligens.

– Advokatene kan bli «late». Vi må ikke la dette gå utover det juridiske håndverket. Dessuten kan

man spørre seg hvordan man skal drive skikkelig opplæring av fullmektigene. Her tror jeg vi må se på opplæringsløpet.

Panelet ble også spurt om KI vil øke rettssikkerheten.

– Det kan det. Men det kan også bli et gap mellom de som har verktøyene og de som ikke har dem. Utviklingen er veldig forretningsdrevet i dag. Offentlig sektor har et samfunnsoppdrag her, sa Lintvedt

– Dette har et stort potensial for å lage gode innbyggertjenester og spesialtjenester. Jeg håper mange vil se mulighetene som ligger der, sa Sørensen.

KI i helsevesenet

– Kan føre til diskriminering av noen pasienter

Det oppdages løpende skjevheter i hvordan pasienter blir behandlet og har blitt vurdert historisk, og samtidig utvikles kunstig intelligens som skal ta beslutninger basert på historiske data.

Tuva Bønke Grønning

Det sier Mathias Hauglid, som i november i fjor leverte sin doktorgradsavhandling om kunstig intelligens i helsetjenesten, bare noen uker før det ble vedtatt et felles europeisk regelverk for KI-systemer (AI Act).

– Hvordan har det vært å skrive doktorgradsavhandling om et tema hvor utviklingen skjer så fort?

– Det har vært litt vilt – og veldig gøy. Da jeg begynte i 2019 tenkte jeg at det var et veldig populært og aktuelt tema, men så jo at allmennheten virkelig fattet interesse etter at ChatGPT ble lansert høsten 2022. Så det var nok mer en nisje enn jeg trodde da jeg startet, men har blitt veldig stort underveis, sier Hauglid.

– Det er selvfølgelig en utfordring å sørge for at det man skriver er oppdatert og såpass prinsipielt at det har en viss varighet.

Diagnostisering og behandlingsvalg

Hauglid hadde i tre år etter studiene jobbet i Haavinds avdeling for teknologi, medier og immaterialrett da han så stipendiatsutlysningen ved Universitetet i Tromsø. Doktorgrads-prosjektet er en del av det tverrfakultære prosjektet «Data-Driven Health Technology» som er et samarbeid mellom Fakultet for naturvitenskap og teknologi, Det helsevitenskapelige fakultet og Det juridiske fakultet. Hauglid er den eneste juristen på prosjektet.

– Jeg har skrevet om noen måter å bruke kunstig intelligens på i helsetjenesten, for eksempel til diagnostisering, behandlingsvalg, gjøre preventive inngrep og mer persontilpasset behandling.

– Så jeg har valgt ut noen former for kliniske beslutninger, og skriver om kunstig intelligens som beslutningsstøtteverktøy.

Hauglid forteller at kunstig intelligens nå rulles ut i helsetjenesten i Norge i stadig større grad. Han trekker blant annet frem Bærum sykehus som et eksempel som har vært omtalt i media. Der tok de i 2023 i

bruk et KI-verktøy som i løpet av sekunder vurderer røntgenbilder i tilfeller hvor det er mistanke om små bruddskader.

Diskriminering mulig utfordring

Eksempelet fra Bærum sykehus er bare starten på bruken av KI i helse-sektoren, tror Hauglid. Det kan gjøre mye arbeid enklere og effektivisere arbeidshverdagen. Men det kan også by på mange utfordringer, også noen vi ennå ikke har oversikt over og kan forutse, noe han tar for seg i sin avhandling.

– Det er flere utfordringer knyttet til dette, og et problem har å gjøre med skjevheter i disse systemene. På engelsk kaller man det for «bias», noe man kan oversette med systematisk skjevhet, forklarer han.

Disse skjevhetene som kan oppstå i KI-systemene er et kjent problem, men det er en utfordring at det er ganske uspesifisert hva det går ut på og hvilke konsekvenser det kan få. Hauglid har jobbet med å forstå konseptet med skjevheter, årsaker til at de oppstår og hva det kan bety for pasienter i praksis.

Hauglid forklarer at det mest klassiske eksemplet er når man har visse befolkningsgrupper som er underrepresentert i datasettene som

Mathias Hauglid. (Foto: Ida Cecilie Johannessen / Haavind)

brukes til å utvikle kunstig intelligens. Det fører til at gruppene som er minoriteter i befolkningen også vil være minoriteter i datasettene.

- Kunstig intelligens fungerer slik at den oppstår gjennom en treningsprosess. En algoritme studerer pasienter som har en viss sykdom og kan bli god på å gjenkjenne den sykdommen hos pasienter som representerer en gruppe den har sett ofte, sier han.

- Da kan den bli veldig god på hvite nordmenn og gjerne ikke så tilpasset minoritetsgruppene i samfunnet. Det kan være at symptomer

ser annerledes ut hos ulike grupper, og generelt at algoritmen er mindre nøyaktig.

– Konsekvensene uoversiktlige

Hauglid trekker frem et mulig scenario hvor man for eksempel ønsker å bruke kunstig intelligens til å forutsi noe om behov for bruk av tvang på en psykiatrisk institusjon.

- Det finnes forskning som viser at kunstig intelligens da vil kunne foreslå bruk av tvang oftere for etniske minoriteter.

- Det skyldes at det historisk har vært fordommer mot og dårlig kom-

munikasjon med minoritetsgruppene hos behandlerne, noe KI-systemer fanger opp når de trener.

Foreløpig er det andre ting helsevesenet vil bruke kunstig intelligens til i første rekke.

- Heldigvis. I den fasen vi er i nå brukes det mest til hjelp i beslutninger som ikke er de mest viktige for pasienten. Diagnostisering av små brudd, som ved Bærum sykehus, er i en sånn kategori.

- Er du bekymret for diskriminering på grunn av kunstig intelligens i helsevesenet i fremtiden? ►

– Jeg tenker at det finnes så mange ulike skjevheter som kan virke inn på kunstig intelligenssystemene at vi har ikke helt oversikt over det. Jeg tenker at det vil dukke opp skjevheter som vi ikke har forutsett, og konsekvensene av det er også uoversiktlige.

Mathias Hauglid påpeker at han gjennom doktorgradsarbeidet sitt har sett at det stadig påvises skjevheter i helsevesenet.

– Vi oppdager løpende skjevheter i hvordan pasienter blir behandlet og vurdert historisk, og samtidig utvikler vi kunstig intelligens som skal ta beslutninger basert på historiske data.

Han er ikke i tvil om at vi vil oppdage flere og flere skjevheter, og at noe av det ikke vil bli oppdaget før systemene er tatt i bruk.

– Da kan vi potensielt få diskriminering av noen pasienter.

Kjønn og etnisitet

Hauglid er opptatt av å løfte frem at det flere former for diskriminering som følger av kunstig intelligens. Han peker på at de i jussen som hovedregel er noen faktorer man ikke skal legge vekt på, som kjønn, etnisitet, seksuell legning og så videre.

– Ganske ny forskning innenfor kunstig intelligens tyder på at de mest avanserte KI-systemene kan kjenne igjen faktorer som kjønn og etnisitet i datasett der vi mennesker ikke aner at den informasjonen finnes.

– Og når det skjer så kan det også bety at de legger vekt på de faktorene. Hvis det skjer uten at vi er klar over det, så har jo vi beslutningssystemer som legger vekt på faktorer som diskrimineringsretten sier at man ikke kan legge vekt på. Og hvis vi ikke vet at det skjer, så vet vi heller ikke om det er en god grunn til å legge vekt på de faktorene.

– Hvordan kan kunstig intelligens kjenne igjen for eksempel kjønn i data hvor det ikke er et menneske som legger vekt på det?

– Det er et veldig godt spørsmål. Nå er vi inne på noe av det mest spøkelsesaktige med dette. Innenfor radiologi har for eksempel forskere vist at KI kan forutsi etnisitet basert på bilder der radiologer ikke kan se noen tegn til etnisitet.

Slike utfall byr på utfordrende vurderinger, mener Hauglid. Han peker blant annet på at kjønn ofte er en relevant og viktig faktor å legge vekt på i medisinske beslutninger.

I dag har vi veldig lite preventive regler som sier hva slags vurderinger vi må gjøre før vi tar i bruk kunstig intelligens

Abstrakt prinsipp om ikke-diskriminering

Når det gjelder jussen peker Mathias Hauglid på at personvernreglene har noe å si for hvordan man kan behandle data om pasienter når man utvikler og bruker disse systemene, mens når det gjelder beskyttelse mot skjevheter som potensielt kan føre til diskriminering er det mer generelle ikke-diskrimineringsprinsippet som finnes i grunnloven og i menneskerettskonvensjonen som gjelder.

Hauglid har jobbet mye med å tolke dette prinsippet og forsøke å forstå hvilke skjevheter som kan føre til diskriminering i rettslig forstand.

– I dag har vi veldig lite preventive regler som sier hva slags vurderinger vi må gjøre før vi tar i bruk kunstig intelligens. Vi har bare dette litt abstrakte prinsippet om ikke-diskriminering.

Han påpeker at prinsippet gjelder på mange samfunnsområder som har rettspraksis knyttet til seg, men som handler om helt andre ting enn kunstig intelligens.

– Rettspraksis handler faktisk veldig sjeldent om helsetjenester i det hele tatt.

AI-Act

I desember i fjor ble det enighet om AI Act i EU. Det nye regelverket skal sikre at kunstig intelligens som brukes i Europa er trygg og respekterer grunnleggende rettigheter. Både utviklere og brukere får plikt til å gjøre ulike vurderinger før et KI-system tas i bruk eller plasseres på EU-markedet.

– Det står blant annet at man skal gjøre en del forhåndsvurderinger og dokumentere at man har gjort det før kunstig intelligens tas i bruk. Faren for diskriminering er ett av flere forhold som skal vurderes, sier Hauglid, og fortsetter:

– Men det er fortsatt ikke helt klart hvordan man skal forstå ikke-diskrimineringsprinsippet, og enda mindre klart hvordan man skal anvende det i en forhåndsvurdering før man tar i bruk et system. Der har du egentlig hovedproblemstillingen min.

Hauglid tror forhåndsvurderingskravene sannsynligvis vil være ganske krevende å oppfylle for mange av de virksomhetene som blir regulert av dem fordi det krever en inngående tverrfaglig forståelse.

– Du må ha forståelse for det tekniske, du må ha forståelse for diskrimineringsjussen, og du må ha en forståelse av disse skjevhetene og de mekanismene som fører til at de oppstår.

– Så jeg er veldig spent på hvordan forskjellige virksomheter skal få til å gjøre gode vurderinger for å hindre at diskriminering skjer.

– Kommer vi til å se veldig mye mer KI i bruk i helsevesenet i løpet av året som kommer eller om fem år?

– Ja, definitivt. Det er det ingen tvil om. I helsetjenesten så er det enorme investeringer i kunstig intelligens.

Anne Kjersti Befring.
(Foto: UiO)

Hvem som får tilgang viktig spørsmål

Jusforsker Anne Kjersti Befring har ansvar for helserett og «life science» ved det juridiske fakultetet ved Universitetet i Oslo og har fordypet seg i det stadig mer omfattende feltet helserett siden 2014.

Diskriminering handler ikke bare om hvordan AI benyttes slik at teknologien kan forsterke ulikheter, påpeker hun.

– Innenfor helse blir et viktig spørsmål hvem som får tilgang til nye teknologier som kan føre til mer presise og effektive behandlingsforløp og AI implementeres i helsetjenesten, sier Befring.

Hun sier vi allerede har mange eksempler på at metoder er utviklet for noen sykdommer og ikke for andre, og i noen sykehus og ikke andre.

– Vi har på den ene side eksempler på at det konstrueres rettslige barrierer, blant annet når det gjelder

hvordan data lagres og deles, og som i seg selv kan føre til ulik tilgang, og på den andre siden at risikoen med AI ikke vurderes i tilstrekkelig grad.

Befring mener det dessuten vil være en «kontinuerlig risiko for at «umoden» teknologi implementeres ut fra kostnadshensyn og på en måte som kan føre til høyere risiko i helsehjelpen.»

– Nasjonalt må det nå arbeides med lovgivning for å tilpasse EUs AI forordning og andre reguleringer av betydning for hvordan AI kan utvikles og benyttes, blant annet forordning om medisinsk utstyr, pasientrettighetsdirektivet og trygdeforordningen, og forordninger som regulerer behandling av persondata.

Jobbmarked

www.juristen.no/stillinger

JURISTFORBUNDET

Ny generasjon jurister og KI

Tror på stor endring i bransjen, men frykter ikke fremtiden

Den nye generasjonen jurister skal ikke bare kjempe om de beste jobbene – nå kommer også «robotene».

Av Tina Chen Sandboe

– Hvor mange gleder seg til å jobbe med teknologi i jussen?

Spørsmålet stilles til de nye jusstudentene på BI under forelesningen om generativ AI i juridisk arbeid.

Omtrent halvparten rekker opp hendene.

ChatGPT, plugins og språkmodeller. Nye oppfinnelser som Harvey og ChatForLegal. Dette er noe av det studentene informeres om under forelesningen. Foreleseren bemerker at det er en stor industri som kommer. Han nevner at en «juridisk hjerne» er i utvikling. Han snakker om tjenester som kan gjøre

vurderinger og gjennomganger av avtaler og utkast til tekster.

Spesifikke juridiske oppgaver. Oppsummeringer av tekster. Oppsettler.

– Kommer til å ta tid

Henrik Mørstad Sæther (22) er til-litsvalgt og førsteårsstudent på den nye masteren.

– Skolen tar bra initiativ. De sørger for å holde oss oppdaterte. Jeg er opptatt av å holde meg oppdatert, og jeg tror det er bra for andre studenter, sier han til Juristen.

– *Da du søkte på jussen, tenkte du på kunstig intelligens og dens framtid?*

– Ja, men det var ikke noe som jeg tok med i vurderingen om å søke eller ikke. Jeg kan ikke basere valget mitt på noe som «kan» skje i framtiden.

Han er ikke bekymret for om det finnes en framtidig arbeidsplass for han som kommende jurist.

– Det er liten tvil om at AI kommer til å forandre bransjen og måten vi arbeider på, og kanskje vi blir noe mer overflødig. Men for det første kommer dette til å ta tid. Lover,

rettspraksis og juridisk litteratur må inn i systemene. Selvfølgelig, når det har blitt innarbeidet, vil det bli annerledes. Men et ordentlig innarbeidet system ser jeg ikke skje før om minst 10–15 år.

– Det kan bli alvorlige feil å skulle stole fullt og helt på en maskin i dag. For det andre er menneskelige relasjoner fortsatt viktig. Teknologien går raskt, men vi mennesker er fortsatt de samme. Mennesker stoler mer på mennesker enn maskiner. Jeg tror juristenes jobb i framtiden kommer til å gå mer på å kvalitetssikre at ting er riktig, sier han.

– *Litt som med revisorer da regnskapsprogrammene kom?*

– Akkurat.

Omveltning

Ida Steinsland Lutro (22) er også førsteårsstudent på rettsvitenskap.

– Jeg tenkte ikke noe på om AI vil ta over jobben min før jeg søkte. Nå er jeg litt redd for den nye omveltningen som kan skje, men jeg tror ikke det er en så stor trussel enn

Henrik Mørstad Sæther. (Foto: Tina Chen Sandboe)

Ida Steinsland Lutro. (Foto: Privat / Agathe Steen)

så lenge. Jeg håper jusstudiet er bygget opp såpass godt at det er tydelig hvem som kan faget når man er ferdig utdannet, sier hun.

– Grunnen til at jeg vil starte på jussen er jo fordi jeg vil lære meg fagområdet, og hvis hvem som helst skal kunne få svaret fra GPT, synes jeg jo det blir u hensiktsmessig.

– *Hjelper ChatGPT deg i studiet?*

– Det har ikke hjulpet så veldig så langt. Å beskrive vanskelige ord kan det hjelpe meg med, men den er ikke god på å argumentere.

I motsetning til Henrik synes hun ikke det er lagt opp godt nok til informasjon om GPT og hvordan en forholde seg til det som student.

– Du ser hvordan det er med politikere i dag, at de blir tatt for sine eksamensoppgaver. Forelesere sier vi kan bruke GPT, og vi kan bruke det i samfunnet ellers, men så kan vi ikke bruke hjelpemidler på eksamen. Jeg forstår ikke helt hvordan vi skal inkorporere de nye verktøyene, og hva som forventes av oss. Jeg forventer absolutt at skolene legger opp til å informere og oppdatere oss på AI.

– *Hva sier dine medstudenter?*

– Det er stor variasjon på hvem som bruker AI og ikke. Jeg satt og slet med en oppgave her om dagen i et økonomifag, og så sier en medelev "Du kan jo bare bruke GPT". Det tenkte jeg ikke over engang.

Månedlige AI-seminarer

Monica Viken er professor i juss og assisterende dekan for bachelor- og masterprogrammet i juss ved BI. Hun var med på å legge opp det nye rettsvitenskapsstudiet som åpnet høsten 2023.

– Vi tenkte mye på digitalisering og teknologi, men GPT smalt ikke før under et år før det nye studiet startet. Vi var oppmerksomme på at elevene skulle være i stand til å bruke teknologiske verktøy. Det vi gjør nå er at vi har opplæring internt, og har AI-seminarer en gang i måneden. Vi henter inn digitale redaktører og advokater som jobber med dette.

Monica Viken. (Foto: Tina Chen Sandboe)

Viken forklarer at elevene vil få det sivende inn gjennom hele studiet.

– Vi må sette det inn i undervisningen som en naturlig del av faget. Vår oppgave som lærere er å lære elevene jussen. Det er å lære hvordan man skal tenke juridisk og hvordan tilegne seg stoffet, uavhengig av AI-roboter. Vi kommer til å tviholde på skoleeksamen, for å sikre at man lærer å både kunne bruke verktøy – og tenke selv.

Fremtiden

– *De som vurderer å søke juss nå, men er usikre på grunn av arbeidsmarkedet i fremtiden – hva vil du si til dem?*

– Det er veldig skummelt å si noe som helst om. Jeg tror at så lenge man stoler på at utdanningsinstitusjonene tar høyde for utviklingen, og tar det inn som en del av utdanningen, så kan man være ganske rolig. Da får man vite hva som skjer underveis i studieløpet.

– Det er ingen institusjoner som sier nå at teknologi ikke er noe å bry seg om. Om det er juss, finans, eller industriell økonomi, så vil alle bli berørt av det. Så jeg tror at man bør velge det som man interesserer seg for og har lyst til å jobbe med. Og så får man satse på at verden fortsatt tar imot den kompetansen, sier Viken.

Nyhet! Smartdelay+ inkludert i reiseforsikringen

Juristforbundets reiseforsikring blir enda bedre. Nå får du og reisefølget ditt inntil fire personer tilgang til lounge hvis flyet er mer enn en time forsinket, eller du kan velge en kontantutbetaling på 40 euro.

Har du allerede kjøpt reiseforsikring hos Juristforbundet Forsikring kan du benytte deg av Smartdelay+. Det eneste du må huske på, er å registrere fligten minst to timer før planlagt avreise. Scan QR-koden for å lese mer og se hvordan du går frem for å bruke tjenesten.

Husk at det er lurt å kjøpe reiseforsikring før du bestiller reisen. Da gjelder også avbestillingsforsikringen.

JURIST
FORBUNDET

Forsikring

Politijurister vil måtte prioritere hardt etter lovendring om voldsalarm

– Vi har stor tro på at omvendt voldsalarm vil være et effektivt verktøy i forebygging av vold mot trusselutsatte når beslutningskompetansen legges til påtalemyndigheten. Men det er fare for at andre straffesaker må velges bort.

 Tore Letvik

Det sier Politijuristenes leder, Marianne Børseth Steensby til Juristen. Fagforeningen organiserer alle juristene i politi- og lensmannsetaten, og har rundt 1200 medlemmer.

Allerede i 2013 ble det i lovverket gitt hjemmel til bruk av omvendt voldsalarm (OVA), som er en elektronisk fotlenke som påmonteres voldsutøvers ben. Det har imidlertid kommet frem at fotlenken har vært tatt lite i bruk, selv i

saker hvor gjerningsmann har vært ilagt besøksforbud og kontaktforbud, og brutt disse gjentatte ganger. Samtidig har de siste årene vist en økning i antall draps, – volds- og trusselsaker i nære relasjoner.

Regjeringen har derfor foreslått å endre straffeprosessloven slik at påtalemyndigheten får hjemmel til å ilegge omvendt voldsalarm. Endringen innebærer at det er en politijurist som tar beslutningen, slik at påmontering av elektronisk fotlenke kan skje raskt. Dette for å sikre at alarmen går hos politiet hvis en potensiell voldsutøver beveger seg mot et offer han tidligere har truet eller utøvd vold mot, og har fått forbud mot å oppsøke.

Tidligere har det kun vært domstolene som har hatt hjemmel til å ilegge omvendt voldsalarm, og som oftest har ikke dette skjedd før pådømmelse i straffesak.

Juristen har i flere saker de siste årene satt søkelyset på fenomenet. Tall Juristen innhentet i 2016 viste at færre enn ti gjerningsmenn var idømt slik elektronisk kontroll på

landsbasis. P4-nyhetene kunne nylig melde at kun 85 personer har blitt idømt omvendt voldsalarm i løpet av de første ti årene med ordningen. I en nyhetssak på NRK går det frem at bruken av omvendt voldsalarm kan bli tidoblet etter lovendringen.

Til retten innen fem dager

Børseth Steensby sier regjeringens initiativ er svært positivt, men er samtidig klar på at påtalejurister, som allerede i dag har et hardt arbeidspress, vil kunne få langt mer å gjøre som følge av lovendringen.

– Som politijurister skal vi beslutte om en gjerningsmann skal påmonteres fotlenke, noe som vil kunne beskytte offeret langt raskere enn i dag, ved at fotlenken straks kan monteres på den som representerer en fare. Politijuristen vil deretter ha fem dager på seg til å fremlegge saken for domstol, som så skal gjennomgå, og kontrollere, grunnlaget for beslutningen. Vedkommende vil ha påmontert den omvendte voldsalarman inntil retten treffer sin beslutning, sier Børseth Steensby.

Omvendt fotlenke voldsalarm fungerer slik at det ikke er den som trenger beskyttelse, men den man trenger beskyttelse mot, som må bære alarmen. (Foto: Gorm Kallestad / NTB)

– Det er svært viktig at politijuristen nedlegger et godt og grundig arbeid i beslutningen, slik at vi unngår at den omgjøres av domstolene. For da er vi jo like langt og har ikke oppnådd de effektene som politiske myndigheter ønsker, sier PJ-lederen.

Bekymret for andre oppgaver

– Vil dine medlemmer kunne klare å gjennomføre den økte arbeidsmengden i dag med den bemanningen dere har i antall påtalejurister. Eller vil det å ut over andre saker?

– Arbeidet med dette kommer til å innebære at vi må prioritere hardt mellom de allerede høyest prioriterte sakene. Og det vil gå ut over noe hvis påtaleleddet ikke tilføres ekstra midler eller ressurser når vi får disse nye oppgavene. Så ja, jeg er bekymret for at andre straffesaker kan bli liggende og eventuelt øke i restanse som følge av at vi får tilført disse ekstra oppgavene, uten å få tilført nok ressurser til å håndtere dem.

– Selv om dette skal være et hurtigspor som gjør at påtalemyndigheten får hjemmel til raskt å ta i bruk

OVA, må vi også huske at det å gå med voldsalarm er et veldig inngripende tiltak. Noe som gjør det viktig at vurderingene og arbeidet vi gjør undergis god og grundig behandling for å få den nødvendige kvalitet i beslutningene, sier Børseth Steensby.

– Har Politijuristene blitt kontaktet av Justisdepartementet eller andre overordnede myndigheter for å få kartlagt hvilket behov dere vil ha for å klare å gjennomføre det ekstraarbeidet som lovendringen vil innebære?

– Nei, vi har foreløpig ikke fått noen slike henvendelser.

Lovendringen forseres

Lovendringen skulle iverksettes 1. juli, men POD opplyser til Juristen at det vil innføres fra 8. april. Forseringen av lovendringen kommer etter flere partner- og familiedrap i årets første måned. En av tragediene skjedde i Elverum, hvor en kvinne ble drept natt til 2. januar i år. Drapet utløste en høylytt debatt og demonstrasjoner for å styrke kvinners sikkerhet. Politiet mener hun ble drept av en mann som der-

etter påførte seg selv stå stor skade at han senere døde på sykehus.

Mannen, som en kort tid hadde vært kjæreste med kvinnen, hadde gjentatte ganger brutt besøksforbudene han hadde mot henne. Kvinnen skal også gjentatte ganger har bedt politiet om å få voldsalarm, men uten å få det. Spesialenheten etterforsker nå hendelsen.

En person som er idømt elektronisk kontroll får påsatt en elektronisk fotlenke med innebygget GPS og GSM-sender. Hvis personen beveger seg inn i et geografisk område han ikke skal befinne seg i, får politiet alarm og rykker ut.

Det er domfeltes ansvar å lade enheten og å sørge for den har forhold som gjør at den får sendt signaler til mottakssentralen. I dommen, (etter lovendringen; beslutningen, red. anm.) blir det definert et område på et kart som personen skal holde seg unna. Politiet lager der en sone rundt stedet hvor fornærmede bor og arbeider, og sonen skal være så stor at politiet rekker fram til offret før gjerningsmannen gjør det. ►

– Har blitt styrket gjennom flere år

Juristen har spurt justisminister Emilie Enger Mehl om en kommentar til at Politijuristene ikke har vært kontaktet/involvert, til tross for at de er en sentral gruppe for å få gjennomført et hurtigspor i økt bruk av OVA.

Dessuten om justisministeren kan kommentere at juristene sier det er fare for at andre saker vil måtte nedprioriteres hvis ikke påtalejuristene tilføres mer ressurser i denne satsingen.

«Justis- og beredskapsdepartementet har på vanlig måte hatt god dialog med Politidirektoratet, som har budsjettansvaret for påtalemyndigheten, i flere runder mht. de økonomiske og administrative konsekvensene av lovendringen. I tillegg legger vi til at lovforslaget var på alminnelig høring (september 2021), hvor fagforeningen fikk anledning til å komme med innspill», svarer Justis- og beredskapsdepartementet i en e-post.

«Påtalemyndigheten i politiet har blitt styrket gjennom flere år og det har aldri jobbet flere påtalejurister i etaten enn nå», skriver departementet, som i sitt svar også viser til at for omvendt voldsalarm spesifikt har Politidirektoratet fått tildelt øremerkede midler til ordningen gjennom revidert nasjonalbudsjett i 2021, med påfølgende årlig tildeling på 10 mill. kroner.

«Politidirektoratet opplyser at politiet har lagt til rette for en utvidelse av ordningen med elektronisk kontroll gjennom nyanskaffelser og ny dataløsning for å kunne drifte flere alarmer samtidig. I tillegg er det i årets statsbudsjett satt av 100 millioner kroner til å følge opp tiltakene i opptrappingsplanen for vold i nære relasjoner», heter det i svaret.

«Utover dette har regjeringen i inneværende års statsbudsjett også sørget for at det gjennomføres et etterforskningsløft. Det er satt av 80 millioner til dette. Midlene går til å styrke den høyere påtalemyndighet, som støtter etterforskere rundt i hele landet, og flere etterforskere i

Marianne Børseth Steensby. (Foto: Tore Letvik)

politidistriktene», skriver departementet i et svar til Juristen.

Juristforbundet kritisk

I et innlegg i Juristen skriver Juristforbundets president Sverre Bromander at «det kan virke som man fra politisk hold mener mye er gjort bare loven er vedtatt. Regjeringens lovendring på omvendt voldsalarm er dessverre et eksempel på dette».

«Lovendringen er bra og riktig. Det som likevel bekymrer, er at Storting og regjering gir enda et pålegg til en påtalemyndighet som allerede har sprenget kapasitet. Verktøy alene holder ikke. Påtalemyndigheten trenger også nok hender for å kunne benytte seg av de verktøy de får», skriver Bromander.

Opptrappingsplan mot vold

I en høring på Stortinget i slutten av januar understreket Marianne Børseth Steensby betydningen av at påtalemyndigheten tilføres ekstra midler som et ledd i opptrappingsplanen mot vold mot barn og vold i nære relasjoner.

Hun var invitert til å legge fram påtalejuristenes syn på opptrap-

pingsplanen under høringen i Stortingets justiskomite og fremhevet betydningen av at det nå er laget en plan for disse sakstypene.

– Vi ser at disse sakene øker i omfang og at oppklaringsprosenten dessverre er synkende. Det er derfor veldig viktig at det følger friske penger med opptrappingsplanen, sa Børseth Steensby.

– Som dere vet har påtalemyndigheten i politiet endelig fått sitt eget påtalebudsjett, men opptrappingsplanen inneholder dessverre ingen fordeling av midlene mellom politi og påtale. Ifølge opptrappingsplanen er det avsatt 30 millioner kroner til å avdekke, iredteføre og aktørere internettrelaterte overgrep mot barn. Hvor mye av disse midlene skal avsettes til påtalemyndigheten i politiet?, sa PJ-lederen spørrende.

Hun fortsatte:

– Det fremgår videre av opptrappingsplanen at det i regjeringens etterforskningsløft for 2024 er avsatt 80 millioner kroner til å styrke etterforskning og påtalemyndigheten. Men hvor mye av denne bevilgningen skal gå til påtalemyndigheten i politiet?

– Hvor mye til påtale?

I sitt innlegg poengterte Børseth Steensby hvor viktig det er at pengene fordeles riktig.

– Det viktigste dere politikere gjør er å fordele pengene mellom ulike institusjoner, mål og tiltak. Det er derfor helt avgjørende for oss at dere politikere beslutter hvor mye av disse nye friske midlene skal gå til påtalemyndigheten i politiet og hvor mye av midlene skal gå til politibudsjettet. Dersom disse sakene

skal få en bedre kvalitativ behandling og høyere prioritering i påtalemyndigheten slik dere ønsker, er det helt essensielt at det følger penger med til påtalemyndigheten.

Hun poengterte at vold og overgrep mot barn, og vold i nære relasjoner, er noe av de mest komplekse straffesakene påtalemyndigheten jobber med hva gjelder fakta og bevis. Og at det er tidkrevende saker.

– Det som bekymrer meg som leder av Politijuristene er at påtale-

budsjettet for 2024 ikke har tatt hensyn til at vi fikk inn 23.456 flere straffesaker i 2023 enn i 2022. Med en totalportefølje på 328.000 straffesaker fordelt på 1000 påtalejurister har alle påtalejurister i gjennomsnitt i år 328 straffesaker hver. Det er viktig at det etableres et reelt påtal løft. Noen av de friske pengene som følger med opptrapingsplanen må derfor avsettes til påtalemyndigheten i politiet, sa Børseth Steensby.

Kommentar

«Omvendt voldsalarm i løse luften»

Det kan virke som man fra politisk hold mener mye er gjort bare loven er vedtatt. Regjeringens lovendring på omvendt voldsalarm er dessverre et eksempel på dette.

*Av Sverre Bromander,
president i Juristforbundet*

De mange drapssakene den siste tiden har én ting til felles: Samtlige ser ut til å være tilfeller av vold i nære relasjoner og partnerdrap.

Stortinget sitter, sammen med regjeringen, med ansvaret for at den offentlige forvaltning er klar for å motta og å ta i bruk ny lovgivning. Det holder ikke at Stortinget vedtar nye lover, uten at forvaltningen er rustet til å ta i bruk disse lovene. Å

være den lovgivende og den bevilgende myndighet går som regel hånd i hånd.

Må øke ressursene til påtale

Regjeringens lovendring på omvendt voldsalarm skal tre i kraft 1. juli i år. Endringen går på at påtalemyndigheten nå får hjemmel til å ilegge elektronisk kontroll av besøksforbud. Justisministeren ønsker nå at loven-

dringen fremskyndes. Juristforbundet mener denne bør tre i kraft umiddelbart.

Lovendringen er bra og riktig. Det som likevel bekymrer, er at Storting og regjering gir enda et pålegg til en påtalemyndighet som allerede har sprenget kapasitet.

Verktøy alene holder ikke. Påtalemyndigheten trenger også nok hender for å kunne benytte seg av de verktøy de får.

Ansvarsfraskrivelse

Det er ikke nok om forvaltningsorganet som skal benytte seg av den nye loven ikke er satt i stand til å bruke den. Da fremstår det fort mer som ansvarsfraskrivelse enn handlekraft fra politisk ledelse.

Hver uke som går høyner risikoen for nye, tragiske hendelser. Vi må raskest mulig få de nye, for lengst vedtatte, lovendringene på plass. Men da må samtidig ressursene til påtalemyndigheten følge like raskt etter.

Mange påstander om bruk av omvendt voldsalarm avslås av domstolene

Domstolene sier nei til bruk av omvendt voldsalarm (OVA) i et stort antall saker selv om politiet i retten nedlegger påstand om at volds- og trusselutøvere dømmes til å bære elektronisk fotlenke.

 Tore Letvik

Det er tidligere kjent at politiet har blitt møtt med krass kritikk for å nedlegge påstand om omvendt voldsalarm i altfor få saker hvor fornærmede, ofte kvinner, løper stor risiko for å bli utsatt for vold- og trusler fra tiltalte.

En oversikt Juristen har fått inn-syn i viser at bruken av OVA risikerer å bli ytterligere innskrenket som følge av at domstolene i stor grad sier nei til bruk av omvendt voldsalarm i mange saker.

Adgangen til å bruke OVA som reaksjonsform ble det åpnet for i lovverket i 2013. Oversikten er utarbeidet av Politidirektoratet, og viser antall saker hvor påtalemyndigheten har nedlagt påstand om bruk av omvendt voldsalarm og i tillegg hvor mange av disse påstandene som ble rettskraftige. Ifølge tallene er det – fra 2014, og fram til november 2023 lagt ned påstand om bruk av omvendt voldsalarm 232 ganger. I under halvparten av sakene, 105 tilfeller, ble påstanden tatt til følge på en måte som ga en rettskraftig avgjørelse hvor trussel- og voldsutø-

ver ble påsatt den omvendte voldsalarmen, en elektronisk lenke med gps-sender, rundt ankelen.

Stabilt få rettskraftige saker

Forholdet mellom antall påstander og rettskraftige avgjørelser har holdt seg stabilt gjennom de siste årene, viser oversikten. I 2020 nedla politiet i Norge påstand om bruk av OVA i 49 saker. Kun 23 av disse endte med rettskraftig avgjørelse om bruk av OVA. Tilsvarende tall i 2021 var 45 påstander, hvorav 22 ble rettskraftige. I 2022 ble det nedlagt 49 påstander, hvorav 18 ble rettskraftige. Tallene for de 11 første månedene av 2023 var 51 påstander, og 21 rettskraftige avgjørelser for bruk av OVA.

Politidirektoratet understreker at tallene for rettskraftig dom regi-

ÅR	2014		2015		2016		2017	
Distrikt / Sak	2014 Påstand	2014 Rettskraftig	2015 Påstand	2015 Rettskraftig	2016 Påstand	2016 Rettskraftig	2017 Påstand	2017 Rettskraftig
Oslo			1			1	1	1
Øst			2		4	3	2	2
Innlandet								
Sør-Øst			1			1		
Agder			2	1				
Sør-Vest					1	1	1	1
Vest								
Møre & Romsdal								
Trøndelag	2	1		1				
Nordland								
Troms								
Finnmark								
Totalt saker	2	1	6	2	5	6	4	4

OVA (omvendt voldsalarm) - Påstand/rettskraftig pr. distrikt pr. år

Tallene inkluderer til og med november 2023

streres i året saken er rettskraftig, og at samme saks registrering av påstand kan ligge i et tidligere år. Noe som innebærer at det kan være beheftet noe usikkerhet ved tallene fra de helt siste årene. Oversikten viser at Øst politidistrikt er politidistriktet hvor påstand om bruk av OVA oftest nedlegges. I 2020 nedla politidistriktet slik påstand i 14 saker, hvorav 11 samme år står med rettskraftig avgjørelse om bruk av OVA. Siden 2014 har Øst politidistrikt nedlagt OVA-påstand i 64 saker hvorav 33 er blitt rettskraftige.

Forventer økt bruk av OVA

Bruken av omvendt voldsalarm er ventet å økte sterkt etter et forslag om å endre straffeprosessloven slik at påtalemyndigheten får hjemmel til å ilegge omvendt voldsalarm. Juristen har i flere tidligere saker satt søkelyset på påtalejuristenes bekymringer i forhold til forventet økt arbeidsmengde, og fagforeningen Politijuristene har slått alarm om at andre saker kan måtte velges bort, og varslet behov for økte ressurser. Justisminister Emilie Enger Mehl har besluttet ikrafttreden av loven dringen 8. april 2024, ifølge POD.

Endringen innebærer at det er en politijurist som tar beslutningen, slik at påmontering av elektronisk fotlenke kan skje raskt. Dette for å sikre at alarmen går hos politiet hvis

en potensiell voldsutøver beveger seg mot et offer han tidligere har truet eller utøvd vold mot, og har fått forbud mot å oppsøke. Tidligere har det kun vært domstolene som har hatt hjemmel til å ilegge omvendt voldsalarm, og som oftest har ikke dette skjedd før pådømmelse i straffesak. Politijuristen som tar beslutningen, har da fem dager på seg til å bringe avgjørelsen inn for prøving av domstol.

Spørsmålet nå er om et økt antall saker, hvor politijurister beslutter

bruk av OVA, vil komme til å bli avslått i domstolene, sett i lys av at færre enn halvparten av politiets påstand i retten om bruk av OVA i perioden 2014-2023 har fått medhold av domstolen.

Juristen har rettet en forespørsel til Politidirektoratet om POD er opptatt av dette.

– Vet dere hovedårsaken til at domstolene ikke har gitt politiet medhold i bruk av OVA?

Svarene kommer fra politiinspektør Elin Lien i Politidirektoratet, ►

PODs kommentarer til tallene

- Tallene for påstand registreres på det tidspunktet PIT (Politiets IT-enhet) får beskjed om at det skal legges ned påstand, eller er lagt ned påstand, om OVA i en straffesak. Det kan altså være avvik fra tidspunktet rapporten viser når påstand ble nedlagt og når straffesaken faktisk ble gjennomført.
- Tallene for rettskraftig dom registrere i året saken er rettskraftig (samme saks registrering av påstand kan ligge i et tidligere år) F.eks.: sak registreres med påstand i 2019 og blir rettskraftig i 2020. Det er altså ikke en-til-en-forhold mellom tallene for påstand og rettskraftig i ett gitt år.
- Tallene baserer seg på informasjon PIT får tilsendt fra politidistriktene. Avvik kan derfor forekomme. Dette gjelder spesielt tall for påstand.
- En rettsprosess tar tid (fra måneder til år). Dette gjør at man bør være forsiktig med å konkludere på hvor mange saker påtale får medhold i basert på siste års påstander.
- OVA ved forelegg er inkludert i tallene. Et forelegg regnes som påstand, og et vedtatt forelegg er å anse som en rettskraftig dom.

2018		2019		2020		2021		2022		2023	
2018 Påstand	2018 Rettskraftig	2019 Påstand	2019 Rettskraftig	2020 Påstand	2020 Rettskraftig	2021 Påstand	2021 Rettskraftig	2022 Påstand	2022 Rettskraftig	2023 Påstand	2023 Rettskraftig
				4	2	5	5	2		8	2
2	1	6	2	14	11	8	4	13	7	13	3
1	1			1		2		4	2	1	1
		3	1	3	2	11	4	10	4	9	1
		3	1	1	1	1	2	2	1	1	1
1		2	2	9	3	8	2	6		6	8
		1		3	1	1	4	2	1	4	1
				2		1		2	2	3	3
		1		9	1	3		8		3	1
				1	1	1				1	
				1		3	1			1	
		1		1	1	1			1	1	
4	2	17	6	49	23	45	22	49	18	51	21

Totalt	
Totalt Påstand	Totalt Rettskraftig
21	11
64	33
9	4
37	13
10	7
34	17
11	7
8	5
26	4
3	1
5	1
4	2
232	105

som er en av PODs koordineringsansvarlige for den forventede økte bruk av OVA.

– Årsakene til at påstandene ikke har endt i domfellelse er sammensatte. Det er primært forholdsmessighetsvurderingene som har medført at politiet ikke har fått medhold. Særlig har størrelsen på forbudssonene vært et tema, da forbudssonen i enkelte deler av landet har blitt svært stor, svarer Lien i en epost. Hun fortsetter:

– Det tas utgangspunkt i at politiet skal kunne rekke frem til trusselutsatte før trusselutøver, og det er satt et utgangspunkt på ca. 25 minutter. I enkelte saker har forbudssonen blitt satt ned til 10 minutter av retten, men da i saker hvor dette har vært forsvarlig. En annen faktor som har påvirket forholdsmessighetsvurderingene har vært kunnskap om ordningen, både i domstolene og hos politiet. Det er fremhevet at terskelen for å kunne ilegge/idømme omvendt voldsalarm ikke skal være høy, selv om dette har vært en realitet frem til nå. Vi har tro på at det samarbeidet som nå er etablert på tvers av fag, enheter og nivåer vil bidra til at flere kan ilegges omvendt voldsalarm, skriver Lien. Hun påpeker at omvendt voldsalarm per nå viser seg å ha god effekt.

– Det er ingen reelle brudd hvor trusselutøver aktivt har gått inn for å nå trusselutsatte. De alarmene som er utløst knyttet til sonebrudd er enten planlagte eller beror på misforståelser og har vært løst på en enkel måte.

– OVA-samarbeid

– Har Politidirektoratet foretatt henvendelser overfor domstolene/Domstoladministrasjonen med tanke på hva som vil bli situasjonen når lovendringen er på plass, som vil føre til at påtalejurister i langt større grad kan beslutte bruk av OVA i akutt saker?

– Politidirektoratet initierte et samarbeid med Domstolsadministrasjonen før jul i fjor for å bidra til

Politiinspektør Elin Lien. (Foto: Privat)

økt kunnskap om OVA hos dommerne. Dette har resultert i en opplæringsfilm som gir et helhetlig bilde av hva omvendt voldsalarm er. Det er DA som har laget filmen, men i nært samarbeid med POD. Det jobbes nå med å legge filmen tilgjengelig på www.politi.no sammen med øvrig informasjon om mobil- og omvendt voldsalarm, svarer Lien. Hun forteller videre:

– Det har vært god dialog mellom POD og DA i forbindelse med lovendringen, og vi mener filmen kan bidra til å sikre et godt grunnlag også for utvidet ordning selv om det i filmen omhandles kontaktforbud med elektronisk kontroll. Ordningen blir ganske lik, med unntak av at tiltaket kan iverksettes tidligere. Det er de samme vurderingene som skal foretas hva gjelder nødvendighet og forholdsmessighet. Riksadvokaten har også god dialog med statsadvokatembetene, og det er merkbart økt fokus på hele ordningen nå i forkant av at lovendringen trer i kraft.

– Jobbes aktivt

Har dere noen formening om hvorvidt bruk av hurtigsporet etter lovendringen vil kunne føre til flere rettskraftige beslutninger i domstolene for bruk av OVA?

– Det er en forventning at lovendringen vil medføre at flere både i politiet, påtalemyndigheten og domstolene får erfaring og kunnskap om hva omvendt voldsalarm er og innebærer. Det jobbes aktivt på ulike områder for å øke kunnskap, både gjennom opplæringsløp, revisjon av instruksjer, innføringsløp hvor distriktene involveres og inkluderes samt at det også følges opp gjennom tertialrapporteringer. Politidirektoratet har også initiert samarbeidsmøter med NAV og helse for å sikre at også andre etater forstår hva omvendt voldsalarm vil innebære, særlig der trusselutøver må flytte til annet sted av landet. Med økt bruk, økt opplæring, mer erfaring er det derfor en forventning fra Politidirektoratet at også antall idømte kontaktforbud med elektronisk kontroll vil øke.

Holdt OVA-kurs på Gardermoen

Juristen har fått innsyn i dokumenter som klart viser at Politidirektoratet girer opp for å være klar til økt bruk av omvendt voldsalarm. Den 23. januar i år gjennomførte POD, opplæring i teknisk og praktisk bruk av OVA-lenke for utvalgte ansvarlige polititjenestemenn fra hvert av landets politidistrikter. De OVA-ansvarlige fra politidistriktene langt fra Oslo reiste med fly til Gardermoen og selve kurset ble derfor, av praktiske årsaker, holdt der. I fire timer fikk de OVA-ansvarlige opplæring, før de reiste hjem til sine respektive politidistrikter. Kursdeltakeren skal så lære opp polititjenestemenn lokalt i sitt politidistrikt. I innkallingsbrevet forut for samlingen på Gardermoen heter det, blant annet:

«I forbindelse med vedtatt lovforslag som gir påtalemyndigheten hastekompetanse til å ilegge besøksforbud med elektronisk kontroll, må politiet i større grad påregne å gjennomføre på- og avlenking selv. Frem til nå har Kriminalomsorgen bistått med mye av denne jobben, gitt at dagens løsning er et straffegjennomføringstiltak.»

**Arild
Jebens**

Fagsjef juridiske
tjenester

Ikke vær din egen advokat

Juristforbundets advokatkontor er eksperter på arbeidsrett og juristers arbeidsliv. Som medlem kan du få råd og juridisk bistand i saker som angår arbeidsforholdet ditt.

Advokatkontoret hjelper deg med:

- ✓ Ansettelsesform
- ✓ Arbeidsmiljøutfordringer
- ✓ Arbeidstid
- ✓ Avslutning av arbeidsforhold
- ✓ Avtaletolkning
- ✓ Endringer i arbeidsforholdet
- ✓ Gjennomgang av arbeidsavtale
- ✓ Lønnsspørsmål

**JURIST
FORBUNDET**

Advokatkontoret

juristforbundet.no/lonnarbeidsvilkar/advokatkontoret

Forsker på rettslig regulering av det moderne arbeidslivet

Rett til å logge av, fleksible arbeidsforhold, mulighet til betalt permisjon for å ta vare på aldrende foreldre og mulige konsekvenser hvis rettighetene ikke innfris. Dette er noen av problemstillingene forskningsprosjektet LaW-Balance ved juridisk fakultet i Bergen skal jobbe med.

 Tuva Bønke Grønning

Målet er å kunne gi en bedre forståelse av «det rettslige rammeverket for et arbeidsliv i omstilling og utvikle kunnskap om hvordan jussen kan fungere som et virkemiddel for å oppnå et inkluderende arbeidsliv og en velfungerende velferdsstat.»

Globaliseringen og digitalisering er to «megatrender» som danner bakteppet for prosjektet, forteller førsteamanuensis Melanie Hack.

– Digitaliseringen fikk jo en kraftig push under koronapandemien, og globaliseringen gjør at folk er mer bevegelige, flere flytter for eksempel til andre land og så videre. En tredje såkalt megatrend vi skal ta stilling til er demografisk endring og hva det betyr for arbeidslivet vårt, sier hun.

Forskerne skal se på hvordan fleksible arbeidsvilkår og permisjon- og omsorgsrettigheter kan brukes som verktøy med tanke på disse utfordringene.

Hack peker på at babyboomer-generasjonen er i ferd med å pensjonere seg og at vi står fremfor en eldrebølge.

– Vi er på et vippepunkt hvor vi for første gang har flere eldre enn yngre mennesker, og det vil ikke snu. Vi har en situasjon hvor folk som er i arbeid må sørge for familiemedlemmer som blir eldre. Dette har store konsekvenser for arbeidslivet fordi vi må sørge for et stabilt sosialt sikringssystem.

Omsorgspermisjon for å ta vare på eldre

Forskningsprosjektet skal undersøke flere nøkkelinstrumenter for å takle utviklingen, blant annet ulike former for omsorgspermisjon. I Norge har vi i dag 10 dager i året som kan brukes i tilfeller hvor nære familiemedlemmer blir syke.

– Men hvis du tenker på aldringsprosessen og alt det innebærer er det klart at ti dager ikke er nok, påpeker Hack.

Hun trekker frem demensdiagnoser som en utfordring når det ikke er nok helsepersonell til å ta vare på de eldre.

– Vi får det vi kaller et omsorgsgap. Vi har ikke nok folk i fremtiden

til å ta vare på alle de eldre, og den forsørگelsesbyrden faller på mange vis tilbake på familien. Før eller senere er vi nødt til å finne noen løsninger.

En mulig løsning kan være nettopp permisjoner for å ta vare på de eldre, mener hun.

– Kanskje kan det være aktuelt å utvide permisjonsrettighetene etter som folk ikke lenger får flere barn.

Hjemmekontor og fjernarbeid – en rettslig gråsone

Melanie Hack og kollegaene hennes skal også se nærmere på hvordan jussen kan fungere som et virkemiddel med tanke på fleksible arbeidsvilkår.

– Dette med hjemmekontor, eller fjernarbeid, for eksempel, er noe vi skal se på. Folk blander ofte sammen begrepene hjemmekontor og fjernarbeid, og få tenker over at det kan være ulike regler som gjelder. Er du for eksempel på hjemmekontor på hytta?

Hack sier det slik regelverket er i dag kan ha store rettslige konsekvenser avhengig av hvor du jobber hvis det for eksempel skjer en ulykke eller oppstår sykdom.

– Hvis jeg bestemmer meg for å ta meg en tur til Thailand for å slutføre et prosjekt og får en skade for eksempel, hva gjelder da? Per nå er dette en rettslig gråsone. Vi ser at det finnes et kunnskapshull her og

Kjernegruppen i prosjektet: Tine Eidsvaag, Melanie Hack og Lisa Wellington. (Foto: Kim Einar Andreassen / UiB)

at regelverket virkelig trenger en oppdatering.

Førsteamanuensis mener man må være klar over at selv å jobbe noen uker i et EU-land kan være et risikospill.

– Slik den rettslige situasjonen er i dag, er det til og med kjempekompleks å flytte seg til et EU-land. Her snakker vi om innenfor det indre markedet, men selv det er komplekst. NAV-skandalen viste jo hvor komplekst det er. Det er et veldig aktuelt problem for mange.

Retten til å logge av

Å jobbe hjemmefra, eller såkalt fjernarbeid, kan by på mange fordeler og en større frihet for mange arbeidstakere. En kjent utfordring er likevel at skillene mellom jobb og privatliv viskes noe ut, og at det kan være uklart rundt for eksempel når på dagen arbeidsgiver kan kreve at man jobber eller forvente svar på telefon og e-post.

– I Europa diskuteres det nå mye rundt dette med «right to disconnect». Hvis det kommer et direktiv, noe jeg tror er sannsynlig, hvor

retten til å koble av er forankret i selve direktivet, og dette blir inkorporert i EØS-avtalen, så må Norge også forholde seg til det.

– Dette diskuteres også i USA, og Canada har bestemt seg for en lignende regel. Frankrike var en pioner på dette området og var en av de første som hadde en slik rettighet i det arbeidsrettslige lovverket.

Hack mener koronapandemien har gjort det enda tydeligere at det er behov for lignende bestemmelser i lovverket også hos oss.

– Vi har et direktiv fra EU som skal sørge for et skille mellom arbeid og fritid. Som innebærer at man skal ha et visst antall timer til hvile, at nattarbeid i prinsippet er forbudt og så videre. Men med hjemmekontor og smarttelefonen kan vi i prinsippet være pålogget hele døgnet.

Videre er Hack opptatt av at slike regler må være koblet opp med sanksjoner hvis de ikke følges.

– Det må ha en konsekvens.

Mulige konsekvenser

Nettopp hvilke konsekvenser som kan være aktuelle er det tredje ele-

mentet forskningsprosjektet skal se på – hvilke instrumenter som kan brukes for at arbeidstakerne skal kunne realisere permisjonsmulighetene og de fleksible arbeidsvilkårene.

Hun bruker pappapermisjon som et eksempel: hvis du som far har lyst til å gå ut i pappaperm, men møter diskriminering eller hindringer på jobb som gjør det vanskelig å realisere denne rettigheten – hva skjer da?

– Det samme gjelder «right to disconnect» – hvis jeg velger å ikke svare sjefen min på kvelden, hva skjer da?

Selv om Hack og kollegaene hovedsakelig konsentrerer seg om norsk rett, skal de gjennom workshops invitere forskere fra EU-land for å drøfte mulige løsninger. Dessuten skal et internasjonalt sammensatt scientific advisory board, med blant annet medlemmer fra UCL London og Trinity College Dublin, fortløpende gi feedback.

Prosjektet startet opp høsten 2023 og skal gå over en periode på fire år.

Jurister i bank, forsikring og finans er nå samlet i egen forening

Finansjuristene, en ny forening i Juristforbundet, skal arbeide for bedre lønns- og arbeidsvilkår, samt ivareta medlemmenes interesser opp mot arbeidsgiverorganisasjonen Finans Norge.

 Ole-Martin Gangnes

Juristforbundet har for første gang etablert en forening for jurister som jobber i bank, forsikring og finans. Den ferske foreningen, med rundt 450 medlemmer så langt, ble etablert på et stiftelsesmøte 29. februar.

– Det er gledelig, men også svært viktig. Etableringen av Finansjuristene som en egen forening i Juristforbundet vil styrke fellesskapet blant jurister i finanssektoren og bidra til bedre ivaretagelse av våre faglige interesser, sier leder for Finansjuristene Ingrid Olsen Teigland i en pressemelding.

– Sammen kan vi møte bransjens utfordringer og forme fremtiden for juridisk praksis i finanssektoren, sier hun.

Teigland er svært fornøyd med at de allerede har 450 medlemmer, og tror de vil bli enda flere.

– Jeg ser spesielt frem til å samarbeide med andre finansjurister og er glad for at vi nå får en arena der vi kan dele både kompetanse og erfaringer.

Satsing på privat sektor

Overenskomsten med Finans Norge ble klar allerede i januar 2023.

«Juristforbundet har med det for alvor gjort sitt inntog som en kollektiv part i finansbransjen. Finansjuristene

Ingrid Olsen Teigland
(Foto: privat)

blir den fjerde medlemsforeningen i Juristforbundet – Privat, som er forbundets seksjon for privatansatte jurister», skriver Juristforbundet.

Leder for Juristforbundet – Privat, Anders Schrøder Amundsen, er fornøyd med at en egen forening for jurister i bank, forsikring og finans nå er på plass.

– Finanssektoren er en bransje med et stadig økende behov for juridisk kompetanse. En egen forening vil bidra til å styrke finansjuristenes lønns- og arbeidsvilkår, samt ivareta medlemmenes interesser opp mot arbeidsgiverorganisasjonen Finans Norge. Dette er et gledelig resultat av vår satsning på å styrke det kollektive arbeidet i privat sektor, sier han.

Juristen snakket med Ingrid Olsen Teigland, som er jurist i DNB Bank, da

det i 2022 ble klart at Juristforbundet skulle inngå overenskomsten for sine medlemmer i virksomheter tilknyttet Finans Norge.

– Vi jurister er flinke til å stå opp for andres rettigheter, men vi må ikke glemme å stå opp for oss selv og våre egne rettigheter også, sa hun den gang.

Styret i Finansjuristene:

Leder: Ingrid Olsen Teigland
(DNB Bank)
Nestleder: Øyvind Vågsvær
(Fremtind Forsikring)
Styremedlem: Eline Ekker
(Gjensidige Forsikring)
Styremedlem: Kjell-Arild Reehorst
(Gjensidige Forsikring)

Endrer ikke dagens struktur for statsforvalterne

Statsforvalterstrukturen skal ikke endres, selv om gamle fylker gjenoppsto fra nyttår. Men det skal iverksettes tiltak for å sikre statsforvalternes nærhet og tilgjengelighet overfor kommunene, sier statsråd Karianne Tung. Statsforvalterjuristene er glad for at strukturspørsmålet endelig er avgjort.

Ole-Martin Gangnes

Karianne Tung (Foto: Trond A. Isaksen)

Fra 1. januar 2024 gjenoppsto fylkene Akershus, Buskerud, Østfold, Vestfold, Telemark, Troms og Finnmark. Av den grunn har regjeringen vurdert om statsforvalterne i de samme fylkene også skal deles, eller om de skal beholde dagens struktur. Strukturen har blitt evaluert av DFØ og det har vært en høring.

– Både evalueringen og høringsrunden viste at statsforvalterne har fått større og sterkere fagmiljøer og at de er styrket i sin rolle som rettssikkerhetsinstans, etter sammenslåingen. Dette har vi vektlagt tungt i beslutningen, sammen med kostnadene som en deling ville gitt. Nå tar vi vare på gevinstene sammenslåingen har gitt, samtidig som vi iverksetter flere tiltak for å sikre statsforvalternes arbeid, og deres nærhet og tilgjengelighet overfor kommunene, uttalte digitaliserings- og forvaltningsminister Karianne Tung i februar.

Hovedkontor i Skien og nytt navn i Oslo

Dette er endringene hun varslet:

- Hovedkontoret til Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er i dag

lokalisert i Tønsberg, mens én avdeling har kontorsted i Skien. Halvparten av de ansatte skal ha arbeidssted på Skienskontoret. Hovedkontoret skal også flyttes til Skien, og statsforvalteren selv skal ha kontorsted der.

- Regjeringen foreslår å styrke Statsforvalteren i Troms og Finnmark med 10 millioner kroner. I tillegg skal Statsforvalterens fellestjenester flytte noen stillinger til Vadsø.
- Statsforvalteren skal opprette egne fylkesberedskapsråd for henholdsvis Troms og Finnmark. Nye stillinger innen beredskap skal legges til hovedkontoret i Vadsø.
- Statsforvalteren i Oslo og Viken blir videreført som i dag, men får nytt navn: Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus.

Mer tilstedeværelse i plansaker

Det påpekes at Statsforvalterne har en viktig veiledningsrolle overfor kommunene.

«Derfor ønsker Regjeringen at statsforvalterne skal bli mer synlige

og tilgjengelige for kommunene, med faktisk tilstedeværelse særlig i plansaker. Regjeringen vil derfor komme tilbake med tiltak som kan sikre dette etter en nærmere utredning», heter det i pressemeldingen fra departementet.

Glad for avklaring

En avklaring om struktur har lenge vært etterlyst av Statsforvalterjuristene. Statsforvalterne fikk en ny geografisk inndeling 1. januar 2019 – da 18 embeter ble til 10.

Statsforvalterjuristene, en forening under Juristforbundet – Stat som representerer nær 600 jurister, skrev i en henvendelse til departementet i fjor at en uavklart situasjon påvirket deres medlemmers arbeidshverdag og skapte usikkerhet og uro. Men i dag har altså avklaringen kommet.

– Vi er glade for at avgjørelse i strukturspørsmålet nå endelig er truffet, sa Eva Theresa Fekete, leder for Statsforvalterjuristene, til Juristen i februar.

Arbeidslivet

Råd og bistand fra Juristforbundets eksperter

Juristforbundet tilbyr sine medlemmer juridisk rådgivning og bistand innenfor arbeidsrettslige spørsmål. Kommer du som medlem i en vanskelig situasjon på arbeidsplassen, er det bare å kontakte Juristforbundets advokater.

Kontakt

Sentralbord: 40 00 24 25

E-post: advokat@juristforbundet.no

Rollen som verneombud er ikke alltid uproblematisk

Alle virksomheter som omfattes av arbeidsmiljøloven skal som hovedregel ha verneombud. Seniorrådgiver Hanne Eie Sundland skriver her om ombudets oppgaver, utfordringer og avgrensninger.

Hanne Eie Sundland,
seniorrådgiver i Juristforbundet

Et verneombud er en medarbeider som er valgt for å ivareta arbeidstagenes interesser når det gjelder helse, miljø og sikkerhet (HMS). Det gjelder både den fysiske sikkerheten og det psykososiale miljøet. Reglene om verneombud finnes i arbeidsmiljøloven kapittel 6 og «Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.»

Alle virksomheter som omfattes av arbeidsmiljøloven skal som

hovedregel ha verneombud. Hvis en virksomhet har færre enn fem medarbeidere, kan arbeidsgiveren og arbeidstakerne avtale en annen ordning enn verneombud. De kan også avtale at det ikke skal være verneombud i virksomheten.

Hvilke oppgaver har et verneombud?

Det er arbeidsgiveren som er ansvarlig for at arbeidsmiljøet er fullt forsvarlig og i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser. Det følger av arbeidsgiverens styringsrett, som innebærer retten til å organisere, lede, kontrollere og fordele arbeidet. Ansatte skal som utgangspunkt forholde seg til ledelsen hvis han eller hun har bemerkninger, innvendinger eller bekymringer knyttet til arbeidsmiljøet. Som en følge av dette skal verneombudet kunne kontaktes hvis arbeidsgiveren ikke tar tak i en arbeidsmiljøutfordring innen rimelig tid etter at det er meldt ordinær tjenestevei.

Verneombudet skal ivareta arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet. Opp-

gavene til verneombudet går blant annet ut på å påse at arbeidstakerne

- ikke utsettes for fare og at nødvendig sikkerhetsutstyr er tilgjengelig
- gis nødvendig opplæring og trening til å utføre arbeidsoppgavene og at arbeidet kan utføres på en forsvarlig måte

En særskilt oppgave som etter arbeidsmiljøloven ligger til rollen som verneombud, er at han eller hun kan stanse arbeidet i en virksomhet hvis det er umiddelbar fare for arbeidstakernes liv eller helse. I tillegg er det verneombudets oppgave å påse at meldinger om arbeidsulykker, som har ført til dødsfall eller alvorlig skade, blir sendt til Arbeidstilsynet og politiet.

Det kan være hensiktsmessig å ha et lokalt reglement om verneombudsrollen. Der kan det konkretiseres rutiner som er hensiktsmessige og tilpasset for den aktuelle virksomheten med tanke på blant annet størrelse og hvilke typer oppgaver den har. Det vil være stor forskjell på behovene for sikkerhet i en virk-

somhet i forvaltningen sammenlignet med for eksempel sikkerheten på en oljeplattform.

Uansett er det viktig for både verneombudet og ledelsen å ha regelmessige møtearenaer for å snakke om HMS, i tillegg til å ha fellesmøter med medarbeiderne.

Verneombudene deltar sammen med tillitsvalgte i møter om medbestemmelse i virksomheten. I perioder hvor det er hektisk og dårlig tid kan HMS-arbeidet lett bli nedprioritert. Det er gjerne da det er viktig å ha fokus på sikkerhet og arbeidsmiljø, og verneombudet kan hjelpe ledelsen med å sette temaet på dagsorden.

Verneombudet skal gis tid til å utføre oppgavene som ligger til rollen. I tillegg er arbeidsgiveren pliktig til å sørge for at verneombudet får tilstrekkelig opplæring for å kunne utføre vervet på en forsvarlig måte.

Etter lovendringer i arbeidsmiljøloven § 6-2 fra 1. januar 2024 vil verneombudets oppgaver utvides til å omfatte innleide og selvstendige oppdragstakere.

Hvem kan velges til verneombud?

Alle medarbeidere er valgbare til rollen som verneombud, men det skal velges blant arbeidstakere som har erfaring og innsikt i virksomhet-

ens arbeidsforhold», jf. forskriften § 3-2. I tillegg bør den som velges ha jobbet i virksomheten de to siste årene, fordi man etter hvert får en bredere kjennskap til virksomheten, som er hensiktsmessig å ha i en slik rolle. Arbeidsmiljøutvalget eller fagforeningene bestemmer hvor mange verneområder det skal være i virksomheten. De må vurdere antall verneområder og størrelsen på områdene ut fra virksomhetens størrelse, arbeidets art og arbeidsforholdene for øvrig. Hvis det er flere verneområder, skal det velges verneombud for hvert område. Det skal da også velges et hovedverneombud.

Alle ansatte i virksomheten har stemmerett når det skal velges verneombud, med unntak av øverste, daglige leder.

Utfordringer og avgrensninger

Å inneha rollen som verneombud er ikke alltid uproblematisk. Verneombudet skal ikke være en klagemur for medarbeiderne eller en avlaster for arbeidsgiver. Videre er det viktig at verneombudet setter grenser hvis han eller hun pålegges oppgaver som ikke ligger til rollen.

Lederne kan ikke delegere lederansvar eller administrative opp-

gaver til verneombud. Ønsker ledelsen å delegere særskilte oppgaver innen HMS-området, skal dette være uttrykkelig avtalt med verneombudet.

Skillet mellom verneombudet og tillitsvalgte kan være vanskelig. En tillitsvalgt er valgt av sin fagforening for å ivareta medlemmenes generelle og individuelle arbeids- og lønnsvilkår. Et verneombud skal ivareta alle arbeidstagenes interesser på arbeidsmiljøområdet. Det er mulig å inneha begge rollene samtidig, men det kan gjøre det vanskelig for både den aktuelle personen, de øvrige medarbeiderne og ledelsen å se hvilken rolle han eller hun til enhver tid representerer.

Juristforbundet anbefaler derfor at rollene som verneombud og tillitsvalgt ikke innehas av samme person.

Midlertidig ansatte kan også velges til verneombud. Det kan imidlertid oppstå utfordrende situasjoner som det kan være vanskelig for en uten fast ansettelse å stå i, som for eksempel omstillingsprosesser. Hvis det er mye misnøye blant medarbeiderne i en sårn prosess, og verneombudet må håndtere mye av dette opp mot ledelsen, kan han eller hun føle seg utsatt i sin egen stilling.

Foto: iStock.com/nawal

Benytter du medlemsfordelene i Handelsbanken?

Som medlem har du tilgang til et banktilbud som over tid skal være det beste i markedet. Du slipper å følge med på renta – det gjør vi for deg.

I tillegg til god boliglånsrente, får du:

- ✓ 4,85 % på kontosparing
- ✓ Apple Pay
- ✓ Gode betingelser på pensjon
- ✓ Personlig rådgiver
- ✓ Ektefelle/samboer har tilgang på de samme gode betingelsene

Se alle fordelene på handelsbanken.no/juristforbundet

JURIST
FORBUNDET

Nytt om navn

Ansettelses og utnevnelser

Aksel Joachim Hageler, Advokat,
Advokatfirma DLA Piper
Norway DA

Aleksander Milde, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Innsats Bergen

Anders Gautestad Jakobsen,
Seniorskattejurist, Skatteetaten
Skattedirektoratet Oslo

Anders Våge, Advokatfullmektig, Harris
Advokatfirma AS

Andreas Lund, Senior Legal Counsel,
Kongsberg Aviation Maintenance
Services AS

Ane Margrethe Hessen Hjelle, Rådgiver,
Helsedirektoratet – Oslo

Anne Grethe Weberg Johnsen,
Politiadvokat, Trøndelag politidistrikt

Anne Lise Nes, Fagsjef, Oslo kommune,
Byrådsavdeling for Helse

Anne Mette Apeland, Seniorrådgiver,
Statsforvalteren i Trøndelag
– Steinkjer, Oppvekst- og
velferdsavdelingen

Annhild Mollestad Meling,
Rettsfullmektig, Trygderetten

Anniken Larsen Fuglerud,
Advokatfullmektig, Tekna – Teknisk-
naturvitenskapelig forening

Arild Brukstuén, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Thallaug ANS

Arve Skjærvø, Administrativ leder, NTNU
– Institutt for energi og
prosesseteknikk

Asgeir Ohnstad, Advokat, Advokatfirmaet
Responsa AS, Stord

Bente Langsrud Vive, Advokat,
Norges Juristforbund

Bente Michaelsen, Fagdirektør sikkerhet
og beredskap, Digitaliserings- og
forvaltningsdepartementet (DFD)

Bente Selstad Hansen, Politiadvokat 2,
Sør-Øst politidistrikt

Bjørn Henrik Hellandsjø,
Kontraktsansvarlig, Nye Veier AS

Camilla Opaker, Politiadvokat, Øst
Politidistrikt – Felles enhet for påtale
– Øko-miljø avsnittet

Catharina C. Bartnes, Head of Legal,
Elkjøp Nordic AS

Christian Bjørtuft Ellingsen, Partner,
Gjelsten Herlofsen Advokatfirma AS

Daniel Antonsson, Advokat, Aurlien
Vordahl & Co Advokatfirma AS

Diana Strand, Personvernrådgiver, Norsk
Helsenett SF Oslo

Einar Horgen Vikdal, Advokatfullmektig
MNA, Advokatfirmaet Staff AS

Ellella Gutema Daba, Seniorskattejurist,
Skattedirektoratet Oslo

Elin Margrethe Ludvigsen Kjenn, Fagsjef
tariff og arbeidsrett, Oslo kommune
– Byrådsavdeling for finans

Elizabeth Langsrud, Førsteamanuensis,
NTNU – Institutt for sosialt arbeid

Embla Helle Nerland,

Doktorgradsstipendiat, Lunds
Universitet, Juridisk fakultet, Sverige

Emilie Aasheim, Dommerfullmektig

Trøndelag tingrett, rettssted Steinkjer

Emma Kristine Lausund, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Øverbø Gjørtz AS
– Ålesund

Espen Randen, Advokat, Advokatfirmaet
Thommessen AS, Oslo

Eva Astrid Andås Danielsen, Rådgiver,
NAV Klageinstans Sør – Avd
Kristiansand

Eva Henriette Bergman Kvamme,
Konstituert tingrettsdommer, Vestre
Innlandet tingrett, rettssted Gjøvik

Fredrik Bachke, Seniorkonsulent
offentlige anskaffelser, Vaar
Consulting AS

Gine Sørholt Janssen, Rådgiver,
Statsforvalteren i Oslo og Viken, Oslo

Hanna Olsen Bodsberg, Seniorrådgiver,
Forsvarsdepartementet

Hanne Trøsch, Advokat, Sparebanken
Øst, Drammen

Hege Andersen, Seniorrådgiver,
Stortinget

Hilde Astrid Lenz, Advokat, Advokat
Hilde A. Lenz ENK

Ina Cecilie Landro, Advokatfullmektig,
Buskerud fylkeskommune

Ina Hodt, Advokat, Euro Accident Liv

Ingeborg Westby, Advokat,
Advokatfirmaet Legalis AS

Ingunn Øyås Engen, Juridisk rådgiver,
Melhus kommune

Irene Hagen, Advokat, Stiegler
Advokatfirma AS

Jenny Weerakkody, Legal Counsel,
Visma Enterprise AS

Jens Christian Gjesti, Partner, Kvale
Advokatfirma DA, Avd Oslo

Johanne Holm, Claims Executive, Gard
AS

Jonas Altinius, Advokatfullmektig,
Dalan Advokatfirma DA, Oslo

Julie Margrethe Knudsen Askland,
Rådgiver, Agder politidistrikt

Jørgen Reinholdtsen, Dommer, Oslo
tingrett, rettssted Oslo

Kathrine Knudsen Tilrem, Daglig leder,
Lister forvaltning AS

Kitty Moss Sørensen, Partner, Codex
Advokat Oslo AS

Kjell Eirik Haavold, Juridisk leder,
Nasjonalt kompetansesenter for
havvind AS

Kristian Myrhaug Danielsen,
Seniorrådgiver, Forsvarets personell-
og vernepliktssenter Hamar

Kristin Skog, Eiendomsforvalter,
Miljødirektoratet, Avd Trondheim

Kristoffer Colban Eriksen, Rådgiver,
Horten kommune

Lars Engebretsen, Seniorrådgiver/juridisk
rådgiver, Samfunnsbedriftene

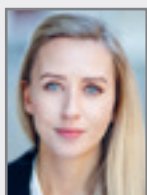
Lene Cecilie Høydahl, Stabsdirektør,
Politiets IKT-tjenester (PIT)

Lisbeth Ingeborg Holst Bremstad,
Seniorskattejurist, Skattedirektoratet,
Oslo

Lotte Nilsen, Advokatfullmektig, Tinde
Advokatfirma AS

Magnus Osa Lie, Advokatfullmektig,
KPMG Law Advokatfirma AS – Oslo

Malene Anette Holand, Advokat, Codex
Advokat Tromsø AS

Malene Valkvæ Jenssen,
Advokatfullmektig, Advokatfirmaet
Tveter og Kløv fjell AS

Malin Strandli Prytz, Seniorrådgiver,
Kriminalomsorgen Region Øst
– Romerike fengsel

Margrete Mork Müller, Juridisk rådgiver,
Ålesund kommune

Mari Kimsås-Otterbech, Advokat/
partner, Ræder Bing advokatfirma AS

Mari Kristina Bang, Dommerfullmektig,
Vestfold tingrett – rettssted Tønsberg

Mari Lovise Advocaat-Marum, Juridisk
rådgiver, Oslo kommune – Plan- og
bygningsetaten

Marie Bjørk Myklebust, Dommerfullmektig,
Follo og Nordre Østfold tingrett
– rettssted Ski

Marit Johanne Bråthen, Advokatfull-
mektig, Advokatfirmaet Solver AS

Marte Josefine Kvam, Policy and
administration officer, Norges faste
delegasjon til Europarådet

Marthe Sundberg, Jurist, eSkatt AS

Mathilde Straum, Advokatfullmektig,
Advokatfirmaet Nicolaisen & Co ANS
– Bekkestua

Mats Johan Waage, Senior Underwriter,
Niord AS

Mette Bakkerud Lundeland, Seksjonssjef
for personalpolitikk og arbeidsrett,
Universitetet i Oslo

Mikkel Hessen, Advokat, Assemblin AS

Natalie Sæberg, Seniorrådgiver
anskaffelser, Havforskningsinstituttet
– Hovedkontor Bergen

Paul Gunnar Hagelund, Legal Counsel,
Yara International ASA

Pernille Huseby Aashammer, Fagsjef,
Statsforvalteren i Vestfold og
Telemark – Tønsberg

Ragnhild Cathrine Torgersen, Advokat,
Advokatfirmaet Hasle AS

Ragnhild Klerud Johannessen,
Dommerfullmektig, Møre og
Romsdal tingrett – rettssted Molde

Rebekka Berg Nilsen, Seksjonsleder
utleie
og eiendom, Tromsø kommune
– Tromsø bolig KF

Rebekka Søvik, Juridisk utreder,
Gulating lagmannsrett

Sidse Katralen, Advokat, Advokatfirmaet
Katralen

Silje Holten, Konstituert statsadvokat,
Riksadvokatembetet

Snorre Nordmo, Partner, Arntzen de
Besche Advokatfirma AS – Oslo

Solveig Birgitte Moe, Advokat, Lillestrøm
kommune – Kommuneadvokaten

Stig Degvold-Jonstad, Advokat,
Advokatfirmaet Tollefsen AS

Stig Morten Løkkebakken, Statsadvokat,
Nordland statsadvokatembeter

Stine Haugstoga Thorsen, Advokat,
Advokatfirmaet Nicolaisen & Co ANS
– Skjetten

Svein Borgen, Advokat, Advokatfirmaet
Henriksen & Co ANS

Svein Gjørtz, Rådgiver, Datatilsynet

Svein Olav Hansen, Seniorrådgiver,
Arbeidstilsynet – Tilsyn Øst Drammen

Therese Miljeteig, Manager, Deloitte
Advokatfirma AS, Oslo

Therese Robertsen Almaas,
Kontraktsrådgiver, Bane NOR SF
– Utbygging region øst

Thomas Berg, Seniorrådgiver, Statens
jernbanetilsyn

Thomas Borch-Nielsen, Partner, Arntzen
de Besche Advokatfirma AS – Oslo

Tone Steinnes, Jurist, Holth & Winge AS

Tor Øystein Enge, Advokat, law.no
Advokatfirma AS

Foto: Veronika Struksrud

Tora Sivertsen, Juridisk rådgiver,
Luftfartstilsynet
Tord Karlsen, Politidadvokat, Øst
politidistrikt – Lillestrøm – Påtale nord
Vera Reitan Selbo, Advokatfullmektig,
Osloadvokatene AS

Veronica Sundal Pettersen, Juriist,
Trondheim kommune
Vetle Nordvik Baukhol, Politifullmektig,
Innlandet politidistrikt
Victoria Steen Svendsen, Utreder,
Norges Høyesterett – Annen funksjon
Vilde Karoline Lindsetmo Trana,
Dommerfullmektig, Hordaland
tingrett – rettssted Bergen
Vilde Sørliie Paulsen, Skattejurist,
Skatteetaten Brukerdialog Oslo
Skattekvartalet
Ørjan Walseth, Konstituert
tingrettsdommer, Vestre Innlandet
tingrett – rettssted Lillehammer
Øystein Kolstad Kvalø,
Advokatfullmektig, Advokatfirmaet
Selmer AS – Oslo

Nye medlemmer

Bisma Wajahit, Advokatfullmektig/Associate,
Advokatfirmaet Wiersholm AS, Oslo
Bjørn Jacobsen, Advokat, NITO – Norges
Ingeniør og Teknologorganisasjon
Christopher Lütken Eitrem,
Seniorskattejurist, Skatteetaten
Skattedirektoratet Oslo
Eirik Finserås, Stipendiat i rettsvitenskap,
Universitetet i Bergen
Eivind Bell Saxegaard, Seniorskattejurist,
Skatteetaten Innsats Lillehammer
Fitsum Haile, Rådgiver, NAV Eigersund
Florine Wettly, Juridisk rådgiver,
Folkehelseinstituttet – FHI, Avd.
Trondheim
Hülya Pek, Rådgiver innsyn,
Statsforvalteren i Vestland – Bergen
Irene Sandlie, Administrasjonsdirektør,
Sentralenheten for Barneverns- og
helsenemnda
Johan Aulstad, Professor, Universitetet
i Tromsø – Norges Arktiske Universitet
Kristin Laufey B Taftro, Head of bid, legal
and compliance, Visma Enterprise AS
Lars Torleif Reed, Konsulent/jurist, Reed
International Consulting og Rettshjelp
ENK

Mariya Vasileva, Førstekonsulent, NAV
Familie- og pensjonsytelser Ålesund
Martha Elizabeth Overby, Head of Legal
and Compliance, Kirkens Nødhjelp
May-Linn Sandvik, Advokat,
Advokatfirmaet Tollefsen AS
Philip Mirzai Dang, Dommerfullmektig,
Follo og Nordre Østfold tingrett,
rettssted Mysen
Shakira Wafa, Data Protection Officer,
Telenor Shared Services AS
Sina Furnes Øyri, Postdoktor,
Universitetet i Stavanger

Nye student medlemmer

Anders Pedersen, Universitetet i Tromsø
– Norges Arktiske Universitet
Ane Jøraasen Olsen, Universitetet i Agder
Arthur William Nielsen,
Handelshøyskolen BI – Campus Oslo
Aya Othman Omar, Universitetet i Oslo
Camilla Aga, Universitetet i Bergen
Chana Srivavaluck, Universitetet i Oslo
Christina Olstad Tyskerud, Universitetet
i Oslo
Ella Leirvik, Universitetet i Bergen
Embla Imset, Universitetet i Oslo
Eva Fuhrerova, Universitetet i Oslo
Filippa Christine Fjeldstad, Universitetet
i Oslo
Fiona Macdonald Skansen, Universitetet
i Oslo
Frida Otilie Ullerud, Universitetet i Oslo
Hannah Løseth Takle, Universitetet
i Bergen
Hedvig Henriksen, Universitetet i Bergen
Helene Ihlen, Universitetet i Oslo
Helle Amundsen, Universitetet i Tromsø
– Norges Arktiske Universitet
Ida Kristin Eriksen, Universitetet i Oslo
Ingeborg Helene Thomassen,
Universitetet i Oslo
Jens Bull Røiseland, Universitetet i Bergen
Johanne Fredrikke Sekse, Universitetet
i Oslo
Johannes Strauss, Universitetet i Oslo

Jon Eskil Ramsrud Kindberg,
Universitetet i Oslo
Kaja Berg, Universitetet i Oslo
Karoline Elise Sæbø Norman,
Universitetet i Tromsø – Norges
Arktiske Universitet
Karoline Wergeland Kvestad,
Universitetet i Oslo
Kristoffer Gulbrandsen, Universitetet
i Bergen, Det juridiske fakultet
– Studiested
Laura Dabic, Universitetet i Tromsø
– Norges Arktiske Universitet
Maiken Katarina Salamonsen,
Universitetet i Tromsø – Norges
Arktiske Universitet
Maria Synnes, Universitetet i Oslo
Marlin Swift-Johannessen, Universitetet
i Agder
Martin Berggren Nilsen, Universitetet
i Oslo
Martine Cecilie Berger, Universitetet
i Bergen
Mathias Dammen, Universitetet i Oslo
Mathilde Notto, Universitetet i Bergen
Mia Vik Gabrielsen, Universitetet i Bergen
Niousha Ghorbani, Universitetet i Oslo
Nora Elise Rud, Universitetet i Oslo
Rakel Hammerlin, Universitetet i Oslo
Sala Hajrizaj, Universitetet i Oslo
Sarah Wenge Skippervold, Universitetet
i Oslo
Sebastian Amundsen, Universitetet i Oslo
Sofie Helen Heggen, Universitetet i Oslo
Synne Nøstvold, Universitetet i Stavanger
Tetiana Grankvist, Universitetet i Oslo
Thomas Borza, Universitetet i Oslo
Tinius Svendsen, Universitetet i Bergen
Tomas Sorensen Jimenez, Universitetet
i Oslo
Tuva Holten, Universitetet i Oslo
Vendela Olsen, Universitetet i Tromsø
– Norges Arktiske Universitet
Victoria Santos Bjerre Bach, Universitetet
i Oslo
Viktor Kasa, Universitetet i Bergen

Jobbmarked

www.juristen.no/stillinger

JURISTFORBUNDET

Foto: Naardic

Minst 20 % rabatt på abonnement hos Naardic

Naardic tilbyr alt fra enklere økter som pausegym og meditasjon til styrke, intervalløkter og pilates. Målet er å gjøre videoassistert hjemmetrening så gøy og motiverende at alle kan være fysisk aktive

Alle medlemmer i Juristforbundet får 100 kr i rabatt på på månedsprisen hos Naardic. Enten du velger å trene bare en måned eller tegner årsabonnement.

Se alle medlemsrabattene på juristforbundet.no/medlemsrabatter

JURIST
FORBUNDET

Hovedstyret

President

Sverre Bromander

sverre.bromander@juristforbundet.no

Visepresident

Benedicte Gram-Knutsen

benedicte.gram-knutsen@bergen.kommune.no

Styremedlemmer valgt av Landsmøtet

Ina Annett Grunnvåg

ina.a.grunnvaag@gmail.com

Jon Ole Bjørklund Whist

jon@farmaceutene.no

Nasjida Noorestany (møtende varamedlem)

nasjida.noorestany@juristforbundet.no

Styremedlemmer valgt av seksjonene

Rannveig Sørskaa (Juristforbundet – Stat)

rannveig.sorskaar@ldo.no

Kay André Brudvik Haugen (Juristforbundet – Kommune)

kay.haugen@bergen.kommune.no

Kirsten Aase Bleskestad (Juristforbundet – Dommerforeningen)

kirsten.bleskestad@domstol.no

Johannes Ørn Thorsteinsson (Juristforbundet – Student)

johannes.thorsteinsson@juristforbundet.no

Anders Schrøder Amundsen (Juristforbundet – Privat)

a.s.amundsen@outlook.com

Ansattes representant

Erik graff

eg@juristforbundet.no

Generalsekretær

Magne Skram Hegerberg

msh@juristforbundet.no

Medlemsguide

Har du flyttet eller byttet jobb?

juristforbundet.no/minside

medlem@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Forsikring – medlemstilbud

Juristforbundet Forsikring

juristforbundet.no/forsikring

forsikring@juristforbundetforsikring.no | 23 11 33 11

Bank – medlemstilbud

Handelsbanken

handelsbanken.no/juristforbundet

Finn ditt nærmeste bankkontor for kontaktinformasjon

Juristforbundets advokatkontor

juristforbundet.no/advokatkontoret

advokat@juristforbundet.no | 40 00 24 25

Lønnsstatistikk/lønnskalkulator

juristforbundet.no/lonnskalkulator

Juristen

juristen.no

Redaksjonen:

redaksjonen@juristen.no | 482 48 352

Annonser:

randi@storybold.no | 995 20 500

Jobbmarkedet

juristen.no/stilling

Juristenes Utdanningscenter

jus.no | 40 00 26 62

Juristforbundet | 40 00 24 25 | www.juristforbundet.no | post@juristforbundet.no

Kristian Augusts gate 9, 0164 Oslo

JURIST
FORBUNDET

NORGE P.P.
Avsender:
Juristforbundet
Kristian Augusts gt 9
0164 Oslo

Sjekk våre nettsider **www.juristen.no**

Enten du foretrekker mobil, nettbrett eller desktop

- siste nytt
- stillingsannonser
- debatt
- fagstoff

Tips oss på redaksjonen@juristen.no